

CERKVENI GLASBENIK

GLASILO CECILIJINEGA DRUŠTVA V LJUBLJANI

ŠT. 3, 4

MAREC ♦ 1934 ♦ APRIL

LETO 57

Petje lista in evangelija v slovenskem jeziku.

»Ljubljanski škofijski list« je objavil v svoji 2.—3. številki 1934 sledeči važni odlok:

»Z reskriptom od 17. aprila 1921, s katerim je papež Benedikt XV. dovolil rabo v slovenščino prevedenega rimskega obrednika, je bilo dano tudi sledeče dovoljenje: „Permittit quoque eadem Sanctitas Sua, ut cantus Epistulae et Evangelii in Missa fieri possit in lingua vulgari.“ Tega dovoljenja se sme duhovščina v škofiji posluževati od letošnje Velike noči naprej.«

V Ljubljani, dne 20. februarja 1934.

† Gregorij,
škof.

Fabiani Rafko:

Ljudsko petje in liturgična obnova.

Od mnogih strani še vedno prihajajo poročila, da se ljudsko petje še ni razvilo, kot bi se moralo; da gre počasi kljub odredbi o obveznem ljudskem petju, kljub tudi dobrim tozadevnim člankom v »Cerkvenem Glasbeniku« in končno kljub temu, da slovenski narod petje zelo ljubi. Nekateri iščejo razlogov za neuspehe ali le delne uspehe v premajhnem trudu in prizadevanju organistov, ali v slabi organizaciji ljudskega petja, ali v pomanjkanju pesmaric in pesmi itd. Toda zdi se, da se vsi ti iskani vzroki neuspehov dajo reducirati na enega — na nerazumevanje, in to ne samo pri ljudstvu, temveč predvsem pri duhovnikih in organistih. Kje pa je vzrok nerazumevanja?

¹ Ista Njegova Svetost tudi dovoljuje, da se list in evangelij pri maši moreta peti v domačem jeziku.

Zelo stara resnica pravi: Nil volitum, nisi praecognitum; ničesar ne morem hoteti, česar nisem prej spoznal. In če torej hočem, da nekdo sprejme neko misel, stvar, idejo, jo mora prej spoznati; v njem mora biti psihološka dispozicija, pripravljenost, da to novo idejo sprejme. Če te dispozicije ni, potem ne opravi nič. Naj bo torej ideja ljudskega petja še tako lepa in koristna, zapoved in razno samó mehànično delo iznajdljivo in skrbno, ljudje te ideje ne bodo sprejeli, dokler jim je notranje tuja, dokler v njih ni potrebne pripravljenosti za sprejem te ideje. Dokler pa v ljudeh tega ni, bomo morali vedno registrirati le ne-uspehe ali pa le majhne uspehe.

Ali pa je v našem ljudstvu danes taka psihološka dispozicija, ki je potrebna za širjenje ljudskega petja? — Kakor sploh v kulturnem tako tudi v religioznem življenju že par stoletij sèm prevladuje individualizem, subjektivizem, to se pravi: človek je polagoma izgubljal zavest skupnosti, zavest občestva; vezi, ki so vezale človeka s sočlovekom in družbo, so se rahljale vedno bolj; človek je videl le samega sebe. Zlasti je v verskem življenju škodoval mrki janzenizem, ki je bil kakor moreča slana za cvetje verskega življenja. S svojo strogo prakso je ljudi odtrgal od virov milosti — od Evharistije in drugih zakramentov, ki so znamenja skupnosti in občestva. Ljudje so še hodili v cerkev in mnogo molili, a videli so vedno samega sebe; tudi zveza z duhovnikom in oltarjem, ki je bila že prej dovolj rahla (nerazumevanje jezika itd.), se je še bolj zrahljala. Ljudsko petje, ki je prej v naših cerkvah bilo, in ki je znak sodelovanja vernikov z liturgijo, je izginilo. Tako je prenehalo aktivno sodelovanje vernikov zlasti pri sv. maši, ki je središče vsega liturgičnega življenja (kot je lepo pokazal Fr. Čampa v »Cerkvenem Glasbeniku« 1933, str. 98). — Človek ni prihajal v cerkev morda k skupni daritvi, ali z zavestjo, da se zbira velika farna družina, da se skupno zahvali za prejete darove in da si izprosi moči za naprej, temveč si je poiskal svoj kotiček v cerkvi, kjer potem prebira rožni venec, ne da bi se veliko zavedel, kaj se godi na oltarju, razen kadar ga nadležno dolgotrajno zvonjenje ministrantovo spomni, da je pri oltarju tudi še nekdo. Zato ga tudi ljudsko petje samo moti, da ne more svojih molitev v miru opraviti. — Spet drugi pa mislijo na oltar in sveto daritev le takrat, kadar pevci ne pojó; sicer pa samo petje poslušajo.

Taka je v kratkih potezah duševnost večine (ne vseh!) naših ljudi. In kako je zdaj z lepo idejo ljudskega petja? Vemo, da je obvezno, kar bi moralo razvoj še bolj pospeševati, a v resnici marsikje kljub tej zapovedi ljudskega petja še ni. In zakaj? Glavni vzrok, mislim, je v tem, da ljudje ne vedo, zakaj naj bi vsi peli. Samo zunanji razlogi, ki se pri propagandi ljudskega petja večkrat naštevajo, češ, da je to petje »lepo in mogočno«, da je »najbolj sodobno, najbolj napredno, moderno« itd., ne zadostujejo; to je gotovo premalo in na ljudi ne more toliko vplivati, da bi jih s tem pridobili za to idejo. Dokler ni zemlja dobro zrahljana in skrbno obdelana, seme ne vzkali in ne obrodi. Dokler

ljudi ne bomo toliko vzgojili, da bodo tudi sami začutili notranjo potrebo po skupni molitvi, po skupnem petju, torej po aktivnem sodelovanju pri liturgiji; skratka: dokler ne bo tako zvano liturgično gibanje zavzelo kar najširših dimenzij, toliko časa pravega ljudskega petja ne bo!

Kaj tedaj?

a) Treba je liturgične vzgoje, in sicer najprej pri duhovniku; kajti on je oče farne družine, ki jo mora kar najbolje vzgajati. Ideja aktivnega sodelovanja pri liturgiji pa je za poglobitev verskega življenja nujno potrebna.¹ Duhovnik mora v ljudstvu vzbuditi željo po skupnosti, občestvu in sodelovanju in ta želja bo dobila svoj izraz prav v skupni molitvi in skupnem, ljudskem petju. Tako ljudje potem v cerkvi ne bodo več samo gledalci, ampak pravi sodelavci, sodarovalci.

Po vsem tem takoj odpade znani izgovor nekaterih duhovnikov, češ, da nima posluha in da zato z ljudskim petjem ni nič. Ni nujno potrebno, da bi moral znati peti! Peli bodo že ljudje, samo če bodo vedeli, zakaj naj pojejo. Dalje tudi ne bo več veliko takih (nekaj jih bo seveda vedno!), ki bi se pritoževali, da jih ljudsko petje moti.

Torej duhovnik mora samega sebe in ljudstvo prepojit s pravim liturgičnim duhom!

b) Tudi organist more s svoje strani mnogo storiti za prospeh ljudskega petja. Treba pa je seveda tudi njemu najprej liturgične vzgoje in izobrazbe. Dalje mora imeti precej vztrajnosti in dobre volje, pa tudi nekaj avtoritete pri zboru, na katerega mora vplivati tako, da ga bo zbor podpiral v njegovem stremljenju in ne oviral. Kajti po mnogih krajih je glavni oponent, nasprotnik ljudskega petja vprav cerkveni pevski zbor, ki je pozabil, da je le zastopnik ljudstva in da nikakor ni prikrajšan pri svojih pravicah, če hoče kdaj ljudstvo samo občevati z duhovnikom in po njem z Bogom.

c) Zavedati pa se moramo vsi, da seme, ki ga vsejemo danes, ne more že jutri obroditi sadu. Treba je imeti potrpljenje in verovati v rast. Ako smo zemljo dobro pripravili in ako bomo za rast tudi še nadalje skrbeli, kolikor je to od nas odvisno, potem uspeh gotovo ne bo izostal.

Varovati se moramo pre nagljenosti, ki ni nikjer dobra, kot uči izkušnja. Ako bi kar čez noč ukazali vsem zborom, naj pojejo samo koral, bomo prav gotovo naleteli na hud odpor. Če pa bomo ljudi najprej pritegnili k iskrenemu aktivnemu sodelovanju pri liturgiji, se bodo z veseljem oklenili tudi ljudskega petja. Ob nadaljnji vzgoji bodo ljudje sami zaželeli tudi bolj liturgični tekst² (kar se ponekod že dogaja). Tako bo ljudstvo po liturgiji vedno bolj živelo s cerkvijo. To pa je edini namen vpeljave ljudskega petja.

¹ Prim. »Vzajemnost« 1934, št. 1 in 2. »Kaj hoče liturgična obnova« in »Rast v božjem življenju« (Karo).

² Škoda, da Tomčeva slovenska maša ni komponirana za ljudsko petje. Pa tudi taka, kot je, veliko pomeni z ozirom na liturgično besedilo kakor tudi po svoji glasbeni vsebini.

Ali smo z ljudskim petjem pri sv. maši že kaj napredovali?

Še do nedavna je bilo — v naših časih — ljudsko petje pri sveti maši v ljubljanski škofiji velika redkost. Odkar pa je izšla škofijska naredba o ljudskem petju, ki poleg obveznega, zaukazanega ljudskega petja pri nedeljski popoldanski službi božji in še o raznih drugih prilikah naroča, naj se polagoma uvede tudi pri sveti maši, se je, hvala Bogu, tudi v tem pogledu že mnogo storilo.

Pa naj govore poročila sama!

Ljudsko petje pri sv. maši se izvaja sedaj že v sledečih cerkvah in kapelah:

1. V Ljubljani: v stolnici po enkrat do dvakrat na mesec pri nedeljski jutranji glavni sv. maši, semtertja tudi ob delavnikih; pri sv. Jakobu, pri sv. Petru prve petke, na Rakovniku pri nedeljski maši ob 9 in nekajkratov med tednom, v kapeli Mladinskega doma ob nedeljah in praznikih pri vseh mašah, ob delavnikih pri sv. maši ob sedmih (pojejo in glasno molijo dečki), v frančiškanski podružnici na Rožniku.

2. V dekaniji ljubljanske okolice: v Polhovem gradu enkrat na mesec pri nedeljski maši ob 10, pri Sv. Jakobu ob Savi (poskušajo).

3. V cerkniški dekaniji: v Babnem polju (so poskusili), v Begunjah zadnjo nedeljo v mesecu, na Blokah, v Cerknici, v Grahovem (so poskusili), v Planini zadnjo nedeljo v mesecu pri obeh mašah, v Starem trgu pri Ložu, pri Sv. Trojici (v majniku).

4. V kamniški dekaniji: v Dobu pri prvi nedeljski maši, v Domžalah navadno pri nedeljski maši ob 10, v Komendi (poskušajo), v Mekinjah enkrat mesečno, na Selih (deloma v majniku), v Šinkovem turnu, v Vodicah (nekateri pesmi).

5. V kočevski dekaniji: v Banjaloki, v Gotenici, v Kočevju pojo prvo nedeljo v mesecu pri sv. maši ob 7 nemško, drugo nedeljo ob 9 nemško, tretjo nedeljo je dijaško skupno petje, četrto nedeljo ob 10 slovensko ljudsko petje; v Koprivniku pri izpostavitvi sv. Rešnjega Telesa pred mašo in pri blagoslovu po maši, v Mozelj (deloma), v Osilnici (poskušajo), v Spodnjem Logu.

6. V kranjski dekaniji: v Kovorju vsako drugo nedeljo, v Križah pri nedeljskih mašah ob 10, v Lomu (deloma), v Smledniku (poskušajo).

7. V leskovški dekaniji: v Boštanju (so že večkrat poskusili z lepim uspehom, tudi pri birmi), na Bučki (poskušajo), v Cerkljah ob Krki pojo zlasti ob postnih in prvih petkih, deloma pri šmar-

nicah in ob svetniških godovih, v Čatežu ob Savi, v Krškem se je ob birmi dobro obneslo, v Leskovcu pri šmarničnih mašah, pri tridnevnica in osminah, na Raki dvakrat na mesec ob delavnikih, v Št. Jerneju, v Škocijanu vsako nedeljo pri jutranji maši.

8. V litijski dekaniji: na Dolah (poskušajo), v Hotiču vsako drugo nedeljo, v Javorju, v Kresnicah enkrat na mesec, v Litiji pri prvi maši ob nedeljah, na Primskovem vsako prvo nedeljo v mesecu pri sv. maši ob 10, na Savi, v Sostrem so poskusili o Božiču, v Šmartnem.

9. V loški dekaniji: v Žireh štirikrat na mesec pri nedeljski maši ob 10.

10. V moravški dekaniji: na Brdu so peli že nekajkratov, v Čemšeniku ob nedeljah pri sv. maši ob 10, v Moravčah prve petke, pri Sv. Križu nad Moravčami (deloma), na Vačah (poskušajo), na Zlatem polju.

11. V novomeški dekaniji: v Beli cerkvi pri glavni službi božji ob nedeljah in praznikih, v Brusnicah enkrat na mesec, v Novem mestu v kapiteljski cerkvi pri prvi božji službi ob nedeljah in praznikih, v Novem mestu pri frančiškanih vsako nedeljo in vsak torek pri prvi maši, v Podgradu (nekoliko), v Poljanah (nekoliko), v Prečni (nekoliko), v Soteski vsako prvo nedeljo v mesecu, v Šempetru dvakrat na mesec pri nedeljski maši, enkrat pri jutranji, enkrat pri dopoldanski, v Stopičah vsako prvo nedeljo v mesecu pri jutranji maši, prve petke, cel majnik, družbenice Marijine družbe pa še posebej vsako prvo soboto, v Šmihelu so poskušali v adventu, v Šmarjeti po enkrat na mesec, v Uršnih selih, v Vavti vasi vsako drugo nedeljo v mesecu.

12. V radovljiški dekaniji: v Begunjah v ženski kaznilnici vsak prvi petek in prvo soboto v mesecu in še semtertja, na Bohinjski Bistrici vsako zadnjo nedeljo v mesecu, na Bohinjski Beli po sv. maši pri blagoslovu, v Bohinjski Srednji vasi (nekoliko), na Dobrávi (so poskusili), v Gorjah ob prvih petkih, na Koroški Beli enkrat na mesec pri nedeljski dopoldanski službi božji in semtertja tudi še pri kaki drugi priliki, v Mošnjah so peli ob birmi, v Zasipih.

13. V ribniški dekaniji: v Dobropoljah vsako prvo nedeljo pri prvi maši, v Loškem potoku pri jutranji nedeljski maši, pri Novi Štifti ob delavnikih, kadar je sv. Rešnje Telo izpostavljeno, vsak torek v tednu in vsak prvi petek v mesecu, v Ribnici semtertja pri jutranji nedeljski ali prazniški maši, na Robu, pri Sv. Gregoriju dvakrat na teden, pri šmarnicah, med skupnim sv. obhajilom, ob prošnjih dneh, v Škocijanu drugo nedeljo v mesecu, v Turjaku večkrat, v Velikih Laščah (poskušajo).

14. V semiški dekaniji: v Črnomlju vsako prvo nedeljo v mesecu pri deseti maši, v Dragatušu pri jutranji nedeljski maši, v

Podzemlju vsako drugo nedeljo v mesecu, na Radovici prvo in tretjo nedeljo v mesecu, v Starem trgu ob Kolpi (nekoliko).

15. V šmarski dekaniji: na Polici, v Šmarju pri deseti maši ob nedeljah in praznikih, v Št. Jurju pri Grosupljem vsako prvo in tretjo nedeljo v mesecu, v Št. Vidu pri Stični ob nedeljah pri deseti maši (pojo največ dekleta), v Višnji gori vsako prvo nedeljo in vsak prvi petek v mesecu, v Žalni (nekoliko).

16. V trebanjski dekaniji: na Mirni (nekoliko), v Mokronogu pri drugi nedeljski maši, pri Sv. Križu pri Litiji vsako drugo nedeljo v mesecu, v Št. Janžu prve petke in prošnje dni, v Št. Lovrencu (deloma), v Št. Rupertu enkrat na mesec pri nedeljski glavni službi božji ob 6 ali 10.

17. V vrhniški dekaniji: v Bevkah, v Hotedršici vsako četrto nedeljo v mesecu, v Dolenjem Logatcu, v Podlipi vsako prvo nedeljo v mesecu pri jutranji maši, v Preserju (nekoliko), na Vrhniki, v Zaplani prvo nedeljo v mesecu.

18. V žužemberški dekaniji: v Ajdovcu semtertja ob delavnikih, na Krki pri šmarnicah, zornicah in prve petke, na Selih pri Šumberku vsako tretjo nedeljo v mesecu pri jutranji maši, v Zagradcu so peli pri jutranji maši o priliki evharističnega shoda v Žužemberku.

Iz več krajev poročajo, da so se zavzeli za ljudsko petje z otroki, ki lepo uspeva, Istotako pojo zadnje čase v mnogih župnijah kakor tudi v nekaterih samostanskih cerkvah otroci oziroma gojenci ali gojenke pri šolskih mašah skupno.

Končno se je ljudsko petje krasno obneslo na dekanijskih evharističnih in drugih shodih, ki so se v letu 1933. vršili v raznih krajih ljubljanske in lavantinske škofije.

Naj bi ta kratka statistika opozorila vse tiste, ki še niso pričeli z ljudskim petjem pri sv. maši, da je treba končno vendarle že enkrat pričeti tudi v njih župniji, v njih cerkvi. Uspehi bodo morda v začetku majhni, a nič zato. Z vztrajnim delom: z neprestanim vzpodbujanjem, z rednimi vajami in večkratnim ponavljanjem primernih mašnih pesmi bodo uspehi rastli od meseca do meseca, od leta do leta. Kar se je še pred kratkim zdelo pretežko ali celo nemogoče, bo postalo v doglednem času živo in veselo dejstvo.

Ivan Kepec:

Pesmi pri darovanju.

Lansko leto je v 7. številki Franc Čampa načel vprašanje o cerkveni liturgiji in cerkvenem petju. Pričakoval sem, da jih bo več poseglo v to vprašanje. Saj je liturgično gibanje v razmahu, petje ima pa pri liturgiji tudi veliko besedo. Naj sprožim zato par misli.

Glavno mi gre za pesmi pri daritvenem delu maše. Po pravici pravi Čampa na str. 102: Bistvena vsebina sv. maše — daritev — ostane po petju premalo spoštovana. Vsebinska petja in dejanje pri oltarju gre kolkortoliko različno pot.

To prizna danes vsak, ki se je le nekaj uživel v sveto daritev. Pri daritvenem delu premalo pojemo pesmi z daritveno vsebino.

Da lažje razvrstimo pesmi med mašo, se mi zdi najbolj primerno, da delimo sv. mašo v tri dele: 1. pripravljajanje na daritev, od začetka maše do darovanja, 2. daritveno opravilo: od začetka darovanja do »amen« pred očenašem, 3. od očenaša do konca. Največ nam gre za drugi, ki je glavni del svete daritve.

Kakšne pesmi pojmo tukaj? Gotovo: pesmi, ki imajo daritvene misli. Kje pa dobimo te misli? Poiščimo jih v liturgičnih molitvah. Te dobimo v maši od darovanja naprej do očenaša, prav lepo so izražene v molitvah, ki jih Vodušek nazivlje »prošnje nad darovi«.

Glavne misli so te-le:

Bogu hočemo darovati. Po spremenjenju mu darujemo pod podobama kruha in vina njegovega ljubega Sina Jezusa in ga prosimo, naj ga dobrotno sprejme od nas. Darujemo mu zato, da mu bo po Njem vsa čast in slava.

Pri »darovanju« darujemo kruh in vino, ki se bosta pri spremenjenju spremenila v naš glavni dar, Jezusa. Obenem, ko darujemo kruh in vino, tudi sami sebe darujemo Bogu, to je, da v vsem želimo biti njegovi služabniki, spolnjevati njegovo voljo. Ko tako darujemo oboje, darove na oltarju in samega sebe, prosimo, naj Bog te darove posveti. — To so glavne daritvene misli, ki jih liturgija ponavlja v vedno novih oblikah od darovanja do spremenjenja.

In to bi morale biti glavne misli v pesmih, ki se pojejo pri tem delu. To je popolnoma jasno. Tako bo tudi petje uvedlo ljudstvo v pravo mišljenje pri sveti daritvi. Ne daruje samo mašnik; vsi, ki so zraven, vsi pričujoči, vse njegovo ljudstvo, njegovi služabniki, sodarovalci.

Ali imamo že kaj takih pesmi? Poglejmo »Cecilijo«! Kako primerne prav po navedenih načelih so n. pr. št. 14.

1. Bog sprejmi milostljivo, kar ti darujemo.
Zaupno, z vero živo zdaj pričakujemo:
da kruha dar in vina se kmalu spremeni
v jedinega ti Sina telo in pravo kri.
2. To naše darovanje, Bog, sprejmi milostno;
vse misli, vse dejanje, srce ti vse damo.
O daj, da vso postavo spolnujemo zvesto,
da hodimo pot pravo in pridemo v nebo.

Premisli tudi številke 2, 20, 29, 47.

Kako primerno besedilo za po spremenjenju ima št. 49.

Poglej, o Oče, z visokosti ves milostljiv na ta oltar!
Pokladamo nanj po dolžnosti zdaj tebi dopadljivi dar;
tvoj Sin je sam ta dar presveti, iz zgolj ljubezni darovan,
ki hotel je za nas trpeti, in bil kot jagnje je zaklan.

Razume se, da bo skladba za različne praznike cerkvenega leta različna. Na Veliki Šmaren n. pr., ko bo za začetek maše mogočna pesem o Marijinem Vnebovzetju, bo primerno mogočna daritvena. Vse drugače v postu ali adventu, ko bo za pripravljalni del resna postna, oziroma adventna. V velikonočnem času bo vesela kakor nam pove prošnja nad darovi: Sprejmi, prosimo te, Gospod, darove radujoče se Cerkve in dodeli ji, ki si ji dal tako veliko radost, tudi sad večnega veselja.

Gg. skladatelji, lepo polje vas čaka, pripravite nam takih pesmi.¹

Fr. Ks. Meško:

Sv. maša.

Pristop.

Skrbi posvetne zdaj pustimo,
vse misli dvignimo v nebo,
pred Bogom vsi se v prah sklonimo,
vsa čast in slava naj mu bo.
Saj on Gospod je naš edini,
njegovi, vsi njegovi smo,
v ljubezni vse naj nas zedini
in cerkev bode nam nebo.

Evangelij.

Ko si, Gospod, po zemlji hodil,
besedo božjo si učil,
da duše z njo bi osvobodil,
za raj nebeški pridobil.
Besedo to nam oznanuje
nevesta tvoja, cerkev, zdaj.
Naj čast ji vernik vsak skazuje,
po njej živi in pride v raj.

Vera.

Česar ne vidimo,
česar ne čutimo,
zvesto vse verjemo.
Vero potrdi nam,
da nam bo močen hram
vsega življenja dni.
In ko se stemni nekoč,

pride nam smrti noč,
bodi, Gospod, nam ti
milosten, blag sodnik,
vsem nam bogat plačnik!

Molite, bratje (ali tudi za »Pristop«).

Molimo, bratje, in častimo
Očeta, vseh nas Stvarnika,
in z njim v ponižnosti molimo
Gospoda in Zveličarja,
z enako vero počastimo
Boga še svetega Duhá.
Trojici sveti bodi v čast
daritev ta in cerkvi v rast,
iz vic trpeče naj rešuje
in duše naše posvečuje!

Svet, svet, svet.

Kot angeli te v nebesih častijo,
naj slavo tvojo svetovi pojó,
vsi narodi zemlje naj te slavijo,
vsa srca naj ti pojó glasno:
»Svet, svet si, Gospod vojnih čet,
svet bil si in v veke vse boš svet!«
Vseh srca naj ti pojó na glas:
»Svet, svet si, Gospod, ki prihajaš med
nas.
Vsa čast in slava ti v veke naj bo!
Čast poj ti ves svet, ko ti poje nebo!«

¹ Bomo, če Bog da. Prosimo pa naše pesnike, naj nam zlože čim več primernih besedil. V današnji številki že prinašamo Fr. Ks. Meškovo Sv. mašo, v glasbeni prilogi pa nekaj takih skladb. — Op. ur.

Povzdigovanje.

Zdaj v prah pokleknilimo,
roke povzdignimo
Gospodu na čast.
Med nami prebiva
in milost razliva
na svet in na nas.

O Bog čudoviti,
v podobah tu skriti,
mi verjemo v te.
A kar je zdaj skrito,
nam bodi očito
dni večnosti vse!

Oče naš.

O Oče naš, ki v nebesih kraljuješ,
z mogočnostjo svojo ves svet napolnjuješ,
češčenó naj bo tvoje sveto ime,
vsa ljudstva po svetu naj ga slave.
Kraljestvo tvoje naj pride k nam.
Naj v vsem se tvoja volja zgodi.
Kar treba za dušo, telo nam vsak dan,
naj roka, o Oče, nam tvoja deli.
Odpusti nam milostno naše dolgé,
kot mi razžaljivcem odpuščamo vse.
Vseh grešnih zank in skušnjav osvobodi
in mimo nevarnosti varno nas vodi
in vsega hudega reši nas!
Usliši molitve zaupne glas,
saj Oče si naš, ki za nas skrbi,
dobrote otrokom vsem svojim deli.

Amen.

Jagnje božje.

I.

Pred Najsvetejšim v prah pokleknilimo,
z gorečimi srci prosimo, molimo:
>O Jagnje božje, ki si odvzelo
neštete grehe sveta,
za grehe naše si tudi trpelo —
usmili se nas, usmili se nas
in mir nam podeli srca!<

II.

Usmiljenja Gospod, delivec dobrot,
ti, ki edini si svet,
usmili se nas, prizanesi nam!

Ker kdo bo večne smrti otet,
če ti se srdiš, ne zakriješ zmot,
ki poln jih je slednji tvojih otrok
od jutra dni, da nagne se dan
in v noč telesne smrti zaspi?
Usmili se nas, prizanesi nam!
Ne zavrzi nas! V svoj večni stan
po smrti telesni nas sprejmi Ti,
da smrt nas večna ne pogubi!

III.

Veriga grehov nas teži,
da duša v strahu klone,
a vera nas sladkó uči:
>Gospod vse zlomi spone.

Na križu je za nas trpel,
umrl je nam v rešenje,
nedolžno jagnje v smrt je šel,
da nam bi dal življenje...<

Odvzemi, Jagnje, grehe vse
in breme nas težeče,
svoj sladki mir nam vlij v srce,
odblesk nebeške sreče.

Sv. obhajilo.

Ves svet te, o Bog moj, ne more obseči,
pa prideš v človeško srce.
Kako to srce zdaj trepeče v sreči,
v sladkosti čaka na te.

O nisem vreden, Gospod, da prihajaš,
po tebi ves vendar gorim,
če s svojim telesom, moj Bog, me ob-
hajaš,
vso srečo nebes s tem dobim.

Konec.

Ob koncu svete maše,
Gospod, še en zdihljaj:
>Sprejmi molitve naše,
svoj blagoslov nam daj!

Tvoj blagoslov povsodi
naj bode nam vodnik.
Nekoč vsem grešnim bodi
nam milosten sodnik!< Amen.

Zgodovina katoliške cerkvene glasbe.

(Dalje.)

Odboj proti do vrhunca dospelemu kontrapunktičnemu in s tem v boju stoječemu akordičnemu slogu je oni razgledni stolp, odkoder najlažje in najbolje prvo polovico 17. stoletja pregledamo. Očrtati nam je na kratko dejstva, ki to dobo označujejo in osebe, ki so nosilke teh dejstev. Če hočemo vse nadaljne smeri dobro razumeti, moramo bistvo kontrapunktičnega sloga v mnogih sestavinah točno razločevati. V poznejših delih (nazvanih: »Concerti« Benečana Janeza Gabrieli-ja [Cerkv. Gl. I. 1932, str. 169]), si podajata 16. in 17. stoletje roko. Pojm »koncerta«, »koncertirati« se tukaj prvič pojavi kot naslov za cerkvene speve z instrumentalno spremljavo: ta naziv preide tudi v področje mašne kompozicije kot »missa concertata«, »missa da concerto«. Pojm »concertare« (koncertirati) se rabi v tej dobi v najbolj raznovrstnem pomenu: je splošen pojem, čigar pomen se časovno spreminja. Če tudi je imel že zgodaj ta pomen kot danes — solistično v ospredju stoječega zvočnega telesa — je bil vendar njegov pomen v začetku 17. stoletja mnogo širši. S tem nazivom so se označevale skladbe (za pevske glasove ali pa tudi ne), ki so bile pisane — v nasprotju s tradicionalnim (kontrapunktičnim ali obligatnim) slogom v novem (tedaj modernem) slogu. Eden izmed bistvenih znakov novega sloga je tudi zveza vokalnega in instrumentalnega zbora, pa ne več na ta način, kot da je instrumentalni del le zgolj pomožnega, nesamostojnega podrejenega značaja, ampak popolnoma enakovreden, pa bodisi, da sta si instrumentalni in vokalni zbor kot nasprotje zamišljena ali pa (brez tega nasprotja) v višjo nadrejeno celoto združena. Točna opredelitev pojma: »concertare« je za boljše razumevanje glasbenih prilik v tej — itak zamotani dobi — prav važna. Poudariti je treba, da spada prav k bistvu novega sloga vstop instrumentalne godbe (na predpisan način) v cerkveno glasbo. Razumljivo se instrumenti ne obravnavajo kot vokalni glasovi, ampak se odnosi med instrumentalnimi in pevskimi glasovi zmeraj bolj izdelujejo in urejujejo.

Če navedemo na kratko vokalne stilne razlike in posebnosti v prvi polovici 17. stol., bi označili te-le:

1. Prenos ariozno recitativnega sloga florentinskih reformatorjev na področje cerkvene glasbe je izvršil Ludvik Grossi da Viadana (Cerkv. Gl. 1932, str. 145); zlasti poudarjam »preselitev vodilnega glasu« (prejšnji cantus firmus: melodija) v zgornji glas (po naše sopran). (Cerkv. Gl. 1933, str. 17.)

V tem smislu izda tudi Oktavijan Durante l. 1618 v Rimu zbirko »Arie devote«.¹

¹ Arija (fr. air) je tudi otrok te dobe; pomeni isto kot nemški izraz »Lied«, pesem, le z razločkom, da je arija mišljena za en glas z instrumentalnim spremljevanjem v nasprotju za pesem (Lied) z več glasovi; tudi združujemo s pojmom arija: potegnje-

II. Druga stilna zanimivost, ki je sicer v vsaki dobi samo po sebi razumljiva, je nadaljevanje kontrapunktičnega Palestrinovega sloga v 17. stol. (Cerkv. Gl. 1932, str. 141, 142.)

Ne smemo si tega razlagati kot golo posnemanje, ker pride tudi pri tej ohranitvi tradicije nujno do mnogih novotarij, če ne drugeje zlasti v harmonski stavbi, kjer se že pojavlja vpliv dur-molovega sistema.

III. Tretja novost, ki ni sicer toliko v soglasju s smernicami novega sloga — je pojav večžborja, ki pa v zvezi s pritegnitvijo instrumentalne godbe nekdanji beneški slog do novih višin vodi. Najbolj odlični zastopnik te struje je Horac Benevoli (1605—1672). (Glej Cerkv. Gl. 1932, str. 143 do 145. Adler Handbuch der Musikgesch., str. 444.) Orjaški slog, ki se je takrat — zlasti v upodablajoči umetnosti — razbohotil, je vplival tudi na glasbo. Glasba se nam predstavlja kot tipična »prostorninska umetnost«, se razvija tudi pod oziri arhitektonskega oblikovanja prostora in ostane nato tudi navezana.

Glede cerkvene glasbe koncertantnega sloga v 17. stol. smo bili prav do zadnjih časov zelo malo poučeni. Zakladi italijanskih arhivov so še skoro nepreiskani, le dunajska zbirka: »Die Denkmäler der Tonkunst« — je polagoma to razdobje razsvetljevala in mnogokaj novega iznesla. Odkrila nam je tudi tri skladatelje, ki so za tole predhodno dobo zelo važni: Ivan Stadlmayer (1560—1648) dvorni kapelnik nadvojvode Maksa v Innsbrucku, Kristof Strauss, dunajski dvorni kapelnik v l. 1619, in Ivan Valentini, najprej dvorni organist nadvojvode Ferdinanda v Gradcu in do l. 1649 dunajski dvorni kapelnik. Vsi ti so predstavitelji teh dveh stilnih smeri v cerkveni glasbi, ki dajeta prvi polovici 17. stoletja posebni značaj: na eni strani kontrapunktični slog predidóčega stoletja, na drugi strani pa poizkusno veslanje v tedaj modernem-koncertnem slogu.

Popolnoma v tej predhodni smeri se izživilja tudi Anton Bertali (1605—1669), ki je sledil Valentini-ju kot dunajski dvorni kapelnik, morda se kaže v njegovih mašah to predhodno stanje za korak naprej. Stremljenje po učinkih masivnosti polagoma jenjuje, homofonski zborovski stavek je omejen na čim manj krajših mest. Največ je opaziti obdelav in izpeljav (Durchführung) melodičnih fraz, kjer pa seveda ni misliti na oblikovanje fuge v današnjem smislu. Posamezni glasovi si podajajo temo eden drugemu, zaključnih zborskih (homofonskih) mest ni prav veliko, v akordnih kombinacijah je možno že slutiti neko urejevalno silo, da bi skoraj lahko že govorili o logični razporedbi akordov, ki nas sili do priznanja prednjega in odgovorjajočega zadnjega stavka. Bertali končuje Glorio in Credo z daljše in širše razpredeno fugo na besedo: amen: da je sklep mogočnejši; mi imenujemo to »fugato«, kar je v razvojni črti do fuge, važen člen. In-

nost melodične linije in delno lirično čustveno primes v nasprotju z ritmično-preprostim, k' plesnim oblikam se nagibajočim značajem tega, kar označuje nemiški izraz »Lied«. Nadaljni razvoj arije bomo še prilično omenili, zaenkrat zadostuj ugotovitev, da je arija izmed prvih sadov tedaj novodobnih stremljenj.

strumentalni in vokalni zbor ne stavlja toliko v nasprotje, kot da bi dva docela samostojna zvočna telesa medseboj tekmovala, ampak družijo oba v enotni zbor, ju zlije skupaj, da je vtis mogočnejši.

V splošnem je bilo 17. stol. v sebi zelo razdejavno: siloviti verski boji prejšnjega stoletja so vzvalovili vse duševno življenje, divjanje tridesetletne vojne je zapustilo težke razvaline med evropskimi narodi, ki jih je bilo treba popraviti. Tudi za glasbo znači v splošnem dobo propada. K temu pa pride še dejstvo, da nam je iz te dobe prav malo muzikalij (komaj do 20%) ohranjenih. Zato si v tem stoletju le počasi obnavljamo sliko glasbenega življenja. Poleg tega se je razločevanje med cerkveno in svetno glasbo v tem stoletju komaj pričelo; skoro pri vsakem skladatelju vidimo, da je bil hkrati operni in cerkveni skladatelj. Za poznanje časovne smeri je zanimivo, da so bili mnogi duhovniki (oz. redovniki) kot organisti pri beneški stolnici zelo plodoviti operni skladatelji, brezpomembni pa kot cerkveni skladatelji (n. pr. Anton Cesti, Partenio, Freschi, Rossi). Ravno v tej medsebojni povezanosti so se vplivi iz opernega območja zanesli v cerkveno glasbo, kar se je izkazalo škodljivo, o čemer bomo še govorili. (Kothe-Prochaska: *Abriß der Musikgesch.*, stran 191.) Kakor je prej svetna glasba tako vsebinsko kot oblikovno šla na posodo k cerkveni glasbi, tako je bilo zdaj obratno.

V drugo polovico 17. stol. pada delovanje mlajše beneške šole, ki se je že v predhodnikih starejše istoimenske šole (Cerkv. Gl. 1932, str. 167—171) odlikovala kot pobornica za novo smer koncertantnega sloga v cerkveni glasbi. Težišče te šole leži v glavnem v svetni glasbi, zato je razumljivo, da je vpliv novejšega sloga tudi v cerkvenih kompozicijah prevladujoč in to v tem večji meri, čimbolj so se posamezni vodje glasbe pri cerkvi sv. Marka udeleževali tudi kot operni skladatelji.

Kot drugi naslednik Janeza Croce-ja (Cerkv. Gl. 1932, str. 168) v vodstvu glasbe pri sv. Marku v Benetkah je bil učenec Ingegneri-ja (Cerkv. Gl. 1932, str. 171) sloviti Klavdij Monteverdi — r. 1567 v Cremoni: od l. 1590—1612 v službi pri vojvodu v Mantovi, l. 1613 je sprejel službo pri sv. Marku, kjer je l. 1643 umrl. Večina njegovih cerkvenih skladb se je izgubila: ohranjeni sta dve latinski maši in nekaj psalmov. Od kontrapunktičnega sloga se počasi pa stalno oddaljuje in se približuje homofoniji: melodija zgornjega glasu (soprana) prevladuje čedalje bolj in s tem se ojačuje v isti smeri harmonsko občutje samo po sebi. Disonance uporablja že prosto, torej brez priprave, s čimer se zanimivost in hkrati drznost harmonskih zvez nujno pojačuje.

Njegov naslednik pri sv. Marku je bil učenec Franc Cavalli, r. 1602 in umrl 1676. Oddolžil se je do dobra modi tiste dobe kot operni skladatelj. Njegovi dve v l. 1656 in 1675 izišli zbirki vsebujeta maše, psalme in večernice. Labodji spev si je zapel v široko zasnovanem 8 glasnem rekviemu.

Važen član v vrsti Cavalli-evih naslednikov je tudi Janez Legrenzi, od l. 1685 vodja glasbe pri sv. Marku. Če preidemo njegova operna dela, pa moramo imenovati oratorije, cerkvene koncerte, kantate in sonate — kot neko posredujočo vez med svetno in cerkveno glasbo; kot pristno cerkveni skladatelj nastopa zopet v svojih mašah, motetih in psalmih. Za njegovega časa so bile visoko cenjene peteroglasne skladbe: *Te Deum*, *Ave*, in *Salve regina* s spremljavo orgel. Še bolj cenjen kot skladatelj je bil pa kot učitelj; med številnimi učenci sta tudi Lotti in Caldara, zadnja zaključna vrhova mlajše beneške šole.

Vse Lotti-evo delo (roj. l. 1667) je — izvzemši dveletnega bivanja v Dresdenu — veljalo Benetkam, kjer je l. 1740 kot stolni organist umrl. Lotti slovi kljub 20 operam kot cerkveni skladatelj: on je izvedel preporod Palestrinovega sloga. Odlikuje se po plemenitosti, globokosti, preprosti jasnosti in blagoglasju. Lahko bi rekli, da nam je Palestrinov slog v Lottijevi zamisli še dostopnejši in prepričevalnejši. Trojica Lotti-Caldara-Fux — koncem 17. in začetkom 18. stoletja dvigne v dveh važnih glasbenih žariščih (Dunaj-Benetke) še enkrat vokalno polifonijo v novi ožarjeni luči, dočim zida dvojica Händel-Bach polifonski slog na instrumentalni podlagi.

Tudi Anton Caldara (roj. 1670 v Benetkah) je bil učenec Legrenzijev in se vzgajal tudi v pevskem zboru beneške stolnice, deloval pozneje v Mantovi in od l. 1716 kot drugi dvorni kapelnik Karla VI. na Dunaju (prvi je bil Fux), kjer je l. 1736 tudi umrl. Kot plodovit operni skladatelj (nad 60 oper) je tudi važen na polju cerkvene glasbe, kjer se je udeleževal v vseh liturgičnih oblikah; 16 glasni »Crucifixus« znači njegovo najboljšo delo, kot Lottijev, deloma 6 glasni deloma 8 glasni »Crucifixus«. (Weinmann: *Geschichte der Kirchenmusik*, str. 150.) Lottijevi učenci in končni izrastki beneške šole so še naslednji: Benedikt Marcelo (1686—1739), Baltazar Galuppi (1706—1785) in manj pomembnejši: Biffi in Saratelli.

Adolf Gröbming:

Nekaj poglavij iz fiziologije in fonetike.

(Dalje.)

Odpora: Pri artikulaciji odporikov (vokalov) so usmerjeni gibi jezika v dva pravca, v horizontalnega in v vertikalnega. O horizontalnih gibih govorimo takrat, kadar ocenjujemo razdaljo med zobmi in jezično konico, o vertikalnih pa takrat, kadar nam je oceniti razdaljo med nebom in jezično ploskvijo. Pripomniti moram že sedaj, da takšno gledanje na jezične funkcije ni povsem pravilno. Če govorimo o horizontalnih in vertikalnih gibih, ne smemo misliti na absolutno horizontalnost ali vertikalnost,

kajti jezik ni ploskev, ampak gibljivo elastično telo.¹ Tako se n. pr. pri artikulaciji samoglasniške vrste *a - e - i* pomika sicer jezična masa naprej in navzgor, toda o nobenem teh gibov ne moremo trditi, da se je izvršil točno v horizontalni ali vertikalni smeri.

Horizontalno gibanje jezika sem na kratko omenil že pri obravnavanju artikulacij jezične konice,² zato se bom tu omejil le na vertikalne gibe. Začnimo z vokalom *a*. Pri tem glasu leži med artikulacijo jezik pasivno na dnu ustne votline, tako da med artikulacijsko lego jezika in med njegovo normalno lego pri dihanju ni opaziti bistvenih razlik. Le pri poudarjenih vokalih se jezik v sredi nekoliko napne. Važnejše kakor lega jezika, se mi zde za izreko *a* - ja, izpremembe na perifernih delih ustne votline. Če preidemo iz dihanja (z rahlo odprtimi usti) k artikulaciji *a* - ja, tedaj se čeljusti razpro in poleg mehkega neba (ki se dvigne in zapre dohod v nosno votlino), se napnejo tudi stranske stene ustne votline. Lahen pritisk, ki ga čutimo v čeljustnih kotih, nam pove, da se pri artikulaciji ustna votlina tudi počez nekoliko razširi.

Ker tvorimo ta vokal z naravno ali normalno lego jezika se imenuje navadno **normalni a**. Na podoben način artikulirajo *a* vsi slovanski narodi. Francozi in drugi neslovanski narodi poznajo poleg normalnega *a* - ja še svetlejše in temnejše odtenke.

Po artikulaciji je *a* - ju najsorodnejši vokal **polglasnik**, t. j. tisti glas, ki ga izgovarjamo v besedah *tě mǎ*, *dě ž*, *pě s*... in ki ga srbohrvaščina zamenjuje z *a* - jem: *ta ma*, *da žd*, *pa s*. Če primerjamo polglasnik v besedi *tě mǎ* z *a* - jem v srbohrvaški besedi *ta ma*, tedaj opazimo sledeče: Kakor pri *a* - ju, tako je tudi pri polglasniku jezik pasiven, le pri poudarjenih glasovih je napet in sicer nekoliko bolj kakor pri *a* - ju. Bistvene razlike v legi jezika torej ni, pač pa v odzvočnem prostoru. Medtem ko so periferni deli pri *a* - ju kolikortoliko napeti, so pri polglasniku pasivni. Razmak čeljusti in odzvočni prostor ustne votline sta manjša, zato je zvočna barva polglasnika medlejša, temnejša in zamolkla. Če hočemo polglasnik in *a* izgovoriti z istim razmakom čeljusti, tedaj smo prisiljeni pri polglasniku občutno dvigniti srednji del jezika, da zmanjšamo tako odzvočni prostor. Polglasnik se loči od *a* - ja torej po tem, da so periferni deli pasivni, odzvočni prostor pa manjši.

Ta opis artikulacij polglasnika in *a* - ja sloni sicer na moji izreki, mislim pa, da se v glavnem krije z izreko teh glasov v slovenščini. Da gre v resnici za različno velikost odzvočnega prostora in za razlike v perifernih delih, nam dokazujejo najbolj polglasnikom podobni glasovi mutcev, težkih ranjencev in bolnikov v nezavestnem stanju. Vsi ti reveži ne znajo,

¹ Prim. C. Gl., I. 54., str. 138.

² C. Gl., I. 55., str. 112.

³ Beseda *tema* se izgovarja bodisi s poudarkom na drugem zlogu (*tě mǎ*, v naréčju tudi brez polglasnika (*tmǎ*), bodisi s poudarkom na prvem zlogu (*tě ma*, pri posebno dramatičnem pripovedovanju ima včasih polglasnik celo dolg poudarek (*těma*). Dialektska izreka besed *brăt*, *tăđ*, *krăh* za *brát*, *ptič*, *krûh* ni primerna za opazovanje artikulacije, kajti ta nagiba vedno k vokalom, katere nadomešča polglasnik.

ali ne morejo aktivno vplivati na govorila, zato so glasovi (stokanje i. dr.), ki jih proizvaja zrak pri izdihu, polglasniške barve. Pri zdravem novorojenčku pa, ki se kremži in napenja, je poleg drugih vokalov tudi *a* priljubljen oznanjevalec novega življenja (iuw, ia, oa, ua, nā itd.).

Ker bi rad podal čitatelju čim jasnejšo sliko o ostalih odpornikih, bom obravnaval artikulacije najprej shematično, t. j. v glavnih potezah. S tem bo slika sicer nepopolna, mestoma celo nepravilna, zato bo pa čitatelj pozneje pri sintezi, kjer mislim obravnavati posamezne glasove in najvažnejše vokalne sisteme, tem lažje razumel vse izjeme in posebnosti, ki bi mu sedaj samo mogle pregled.

Druge vokale tvorimo deloma s sprednjim, deloma s korenskim delom jezičnega hrbta. Če začnemo proti trdemu nebu dvigati sprednji del jezika, tedaj se *a* izpremeni v široki *e* (žena), nato se oglasi ozki *e* (mesto) in končno *i* (lipa). Pri *i* - ju doseže jezik najvišjo lego, ki je skoraj ista, kakor pri soglasniku *j*, vendar je ožina med jezikom in nebom še tako velika, da ne povzroča prepihujoči zrak nobenega šuma kakor pri soglasnikih. Jasno je, da imamo med navedenimi samoglasniki še mnogo vmesnih glasov, toda na te se povrnem pozneje. Dviganje jezika pri artikulaciji zasledujemo lahko s kazalcem, ako ga rahlo položimo na jezik. Povsem drugo vrsto vokalov dobimo, če dvigamo korenski del jezika proti mehke- mu nebu. V tem primeru se prelevi *a* v široki *o* (očē), ta v ozkega (mošt), ki se spremeni končno v *u* (muha). Šematično bi torej prikazali gibe jezika nekako na sledeči način:

	sprednji — srednji — korenski (del jezika)		
visoka lega jezika:	i		u
srednja lega jezika:	e		o
nizka lega jezika:	ē	e	o
normalna lega jezika:		a	

D r u g i g l a s o v i: Poleg omenjenih glasov artikuliramo z jezičnim hrbtom še mehki in trdi *l*. *Mehki* ali *topljeni l* (*lj*) tvorimo tako, da pritismo sprednji del jezika ob trdo nebo. Dotikalističe je precej veliko in obsega zadnjo stran zgornjih sekavcev, alveol in sprednje trdo nebo do grebena. Glavna zapora leži bolj zadaj nekako na mestu, kjer artikuliramo *j*.

T r d i l (*l*), ki je bil prej znan vsem Slovencem, se v knjižni izreki ne uporablja več, dasi ni še povsem izginil iz slovenskih narečij.⁴ Od slovanskih jezikov ga poznajo Rusi in Poljaki. Ker nisem imel še prilike slišati tega glasu iz slovenskih ust, navajam opis iz Ramovšovega Konzonantizma, ki se glasi: »Glas *l* more imeti različne artikulacije, ne da bi to imelo za posledico tudi izpremembo v akustičnem oziru. Dočim se je prej običajno trdilo, da dobimo *l* pri sredinski (medianni) zapori korenskega

⁴ Glede razširjenosti trdega *l*-a prim. Breznik: Slov. slovnica III. izd. § 39. opombe; Štrekelj: O Levčevem slov. pravopisu in njega kritikah, str. 47—48 i. dr.; Ramovš: Konzonantizem od str. 2 dalje.

dela jezikove ploskve z mehkim nebóm in pri stranskih odprtinah v zadnjem delu ustne votline, moremo po novejših opazovanjih artikulacijo našega glasu določiti tako-le: jezikova konica tvori sredinsko zaporo v sprednji ustni votlini (postdentalno, alveolarno), obenem se sprednja plast jezika zdolži in zoži, vsled česar postanejo stranske odprtine, skozi katere uhaja zračni tok, dolge in široke; posledica tega je, da je ostali del jezika potegnjjen na znotraj, kjer se (v srednjem ali zadnjem delu ustne votline) zgosti in s tem približa mehku nebu ter dobiva isto lego, ki jo ima pri velarnih vokalih. Čim daljše in širše so obstranske odprtine, tem manjši je vpliv ozke sredinske zapore in tak *l* zveni že skoro tako, kakor čisti vokal pri enaki legi korenskega jezika in ustični artikulaciji; odtod tako pogostno opuščanje tvoritve minimalne sredinske zapore in prehajanje *l* v *u*, *o*, *a*.⁵

Dr. Fr. Kimovec:

Doneski *h* glasbenemu izrazoslovju.

Naši strokovni glasbeni izrazi se še niso vsi ustalili. Marsikaj še ni točno izraženo, za marsikateri pojem se rabijo stvarno manj točni ali jezikovno manj gibki izrazi. Nekaj nasvetov naj podam.

1. Glásnica.

Za nemški izraz *Stimmband* izza Erjavca¹ rabimo besedo glasotvornica. Saj ji velike točnosti ne moremo odrekati. Ker tisti dve drobni mišici res tvorita prvotni glas, jima po pravici gre ime glasotvornici. Seveda je pa ta glas slaboten, neoblikovan. Da iz tega, komaj zaznavnega glasu naredimo (stvorimo) oblikovan, polno zveneč glas, moramo rabiti še ves bogato razviti ustroj naše govorilne priprave. Saj temu prvotnemu glasu za okrepitev in razvoj izvzemši roke služijo skoraj vsi deli človeškega telesa od prepone do temena. Vse to skup glas šele tvori, vsi ti deli so tudi glasotvorniki.

Pa je izraz tudi nekoliko okoren, trd. Zlasti se nam zdi tak danes, ko skušamo vsak pojem pozajeti s čim krajšim izrazom. Tak izraz pa bi bil: **glásnica**, **glásnici**, **glásnice**.

Krajši je; blagoglasnejši in manj trd tudi. Stvarno nič slabši. Našemu jeziku, ki se sestavljenk kar rad ogiba, pa gotovo tudi nič manj primeren.

Sicer mi kdo oponese, da ima pri Pletersniku beseda glásnica četreren pomen: 1. Lautzeichen; 2. samoglasnik; 3. luknje glasnice, Schallöcher; 4. glasníca, die Verkünderin.

Najprej četrty pomen odpade, ker je beseda glasníca drugače poudarjena. Ostanejo nam samo še trije, od katerih se prva dva danes komaj še rabita; če se pa kdaj, se tako poredko in v taki zvezi, da je vsakršna zamenjava nemogoča. Prav tako se danes beseda glásnica več ne rabi v tretjem pomenu — za nemški izraz Schalloch. Vsaj učne knjige (Senekovičeva, Reisnerjeva), ki bi tak strokovni izraz skoraj morale poznati, ga nimajo.²

Ker je izraz dober, kratek, jasen, veliko blagoglasnejši ko dosedanja glasotvornica, in se hkrati v drugem pomenu ali sploh ne rabi ali pa nad vse redko, ga nam za pevski pouk kar kaže sprejeti.

⁵ Prim. Broch, Slav. Phon., § 29—30.

¹ Prim. Pletersnikov slovar.

² Sicer sem si pa ves čas, odkar mi je ta izraz na misel prišel, domišljjal, da je moja iznajdba. Še le, ko sem začel o tem pisati, sem ga našel v Pletersniku že pripravljene.

2. Intervali, razliki.

Desetletja me je mučila njih razlaga, ko se je hlapčevsko oklepala besede: interval. Učili so nas: interval je razdalja med dvema tonoma, ko pa n. pr. takoj pri prvcih (primah) nobene razdalje nisem mogel videti. Nobena knjiga tega vprašanja ni znala prav praktično, poljudno, preprostemu umu jasno umljivo razložiti. Če sem bral nemške oznache: Tonabstand, Tonweite,² Verhältnis zweier Töne in Bezug auf ihre Höhe⁴ ali francosko pojasnilo: distance, qui sépare un son d'un autre,⁵ in podobne reči, nisem nikoli mogel priti do tega, kako naj slovenskim učencem to tako povem, da jim bo jasno, da jim pojasnjevanje stvari ne bo še bolj zapletlo in zameglilo.

Pa se mi precej let ni hotelo posvetiti, kako naj to povem.

Kakih deset let bo tega, ko mi je neke nedelje živo stopilo pred oči, da tu ne gre za razdaljo, ne za razliko, ne za širino, ampak za obseg dveh tonov. Pa sem učil:

Interval, razlik nam pove, koliko stopenj obsegata dva tona.

Zdaj je šlo pa gladko, in učenčki — bili so gimnazijski prvošolčki — so igraje doumeli, da

prime (prvci) obsegajo eno stopnjo,

sekunde (drugi) obsegajo dve stopnji,

terce (tretjci) obsegajo tri stopnje,

kvarte (četrtci) obsegajo štiri stopnje itd.

Vesel sem bil tega spoznanja, in ko je lansko leto g. Kramole pripravljaj svojo učno knjigo za srednje šole, menda tudi ni bil nevoljen, ko sem mu to tako preprosto, pa dotlej menda še nikjer v tej preprostosti izraženo skrivnost zaupal, posodil. — Pa jo povem še »Glasbenikovim« bravcem, da jo pri pouku porabijo, saj Kramolčeve knjige pač ne bo vsakdo imel.

Ivan Mercina:

Pozor ob nabavi novih zvonov.

Bo že kakih 40 let, kar sva bila g. Maks Samassa in jaz naprošena, da pridiva v Vipolže v Brda ocenit nove zvonove, ki jih je vlił pok. Broili v Vidmu. Zvonovi so bili slabi; glasovi so bili hripavi, zadušeni, pokriti, kot bi bili zvonovi odeli s pogrinjali; resonanca nemirna, valovita, kratka, četudi so bili zvonovi lahkega težnega sistema (tankega okrilja). Izkratka: vsa vidna in slišna znamenja so kazala, da je zvonovina luknjičava, da ne vsebuje niti 20% cina, da je primešanih mnogo nad 5% tujih snovi. Ko sva prečitala pogodbo in zvedela, da jo je naročnikom predložil zvonar sam, da so jo brez opazke podpisali, sva izjavila: Zvonovi bi bili lahko še mnogo slabši kot so in vi bi jih po pogodbi morali obdržati. V pogodbi mrgoli puhlih besed, a ni niti ene zahteve, katere dober zvon ne more pogrešati.

Bog ve, koliko takih dogodkov bi bilo zabeleženih, če bi se bila pisala zgodovina nabav novih zvonov. Pod geslom: Zvonovi morajo biti taki kot so bili prejšnji... so kupovali naši nevedni kmečki plačniki »mačke v žaklju«. Tega nevednega starokopitnega vmešavanja v naročbo zvonov naj bo enkrat konec, če ne drugače, pa s pomočjo ordinariatov. Le z odobrenjem teh naj bo nabava novih zvonov izvršljiva. Če se vaški magnati ne vtikajo v nabavo novih orgel, zakaj naj bi se v naročbo novih zvonov?! Naši verniki morajo smatrati za dolžnost pripomoči k božji časti, če ne s strokovno vednostjo, pa s primernim plačilom.

Ko se začne oglašati v cerkveni občini javno mnenje za nove zvonove, ko se s podpisami zagotovi potrebna glavница, ko se pri veščakih pozve za najboljše zvonarne v obližju ter se pri teh naroči cenik za baker in cin, za delo ulivanja, za nakupno ceno zvonovine ubitih zvonov, se prične z akcijo nabave.

² Razdalja, širina dveh tonov; ⁴ razmerje dveh tonov glede njiju višine.

⁵ Razdalja, ki loči en ton od drugega.

Kot pravilo je veljala doslej vaškim naročnikom zahteva: Naši zvonovi morajo biti večji kot v kateri sosednji cerkvi. Prav kot bi bili večji zvonovi boljše kot manjši. Izkušnja pa uči, da najbolje uspevajo zvonovi pod 1000 kg. Proč torej z bahaštvom! Če se hočejo nabaviti težji zvonovi, mora inženjer izjaviti, ali je zvonik zmožen nositi večjo težo. Ali bo v zvoniku prostora za večje zvonove, določijo lahko naročniki sami. V katalogu zvonarne so poleg teže zvonov navedene tudi širine (premeri na krilu). Nekoliko več prostora dobimo, če obesimo zvonove v diagonali, s tem tudi zvoniku olajšamo suvanje zvonečih zvonov. Za umerjeno zvonjenje je dobro, da visi veliki zvon na strani, ne v sredi; torej zvonovi uvrščeni po velikosti. Naši zvonovi niso toli težki, da bi jim bilo treba železnih jarmov.

Uvaževati se mora tudi obširnost cerkvene občine. Potrebno je, da se sliši vsak zvon do skrajnih hiš. Pogoji za to so: 1. večji zvonovi; 2. zvonovi težjega težnega sistema (debelejši); 3. dur zvonovi (z veliko terco nad krilom namesto male); 4. oktavni zvonovi (spodnji glas oktava, ne septima ali seksta); 5. dispozicija glasov taka, da je med zvonovi kolikor možno majhna težna razlika.

Najtežavneje je izbrati dispozicijo udarnih glasov. V tem je zelo različno mnenje zvonoslovcev. Nič čudnega! Zvonoslovci se rekrutirajo iz večjih glasbenikov. Kot taki nimajo vsi dovolj moči, da bi se mogli otresti vpliva splošne glasbe in postaviti na stališče zvonjskih posebnosti, ki jih povzroča dejstvo, da je zvon velik posebej proti drugim glasbilom.

Nauk, ki se da iz zvonjskih glasbenih posebnosti posneti za glasovno dispozicijo v zvonilu, je tale: 1. Interval pol glasu med sosednjima zvonovoma ni dopusten; saj ga tudi med harmonijskimi toni v zvonu ni. 2. Glasovni obseg zvonila naj ne presega kvinte treh zvonov in ne sekste štirih zvonov. 3. Večji intervali kot terca so za zvonove nerabljivi, ker postane glasnost in slišnost zvonov prerazlična, tako da ni zlasti malega zvona niti do periferije srednjeobsežne občine slišati. Mali zvon v oktavi je posebno odsvetovati, ker je najmanjša disonanca zelo občutljiva in ker ima tako zvonilo štirih zvonov le tri različne glasove. 4. Večji interval bodi med večjima zvonovoma, da veliki zvon po glasovnosti prevladuje, torej ne *c-d-f*, ampak *c-es-f*, kar je ceneje. 5. Veliki zvon bodi v zvonilu vedno prima, ne terca ali kvarta ali celo septima. 6. Trizvok (dur slabši kot mol) je odsvetovati, ker je produkt harmonije, zvonilo pa je zaradi pičlega števila udarnih glasov navezano na melodijo, katere ideal je diatonična lestvica.

Po teh navodilih so določene dispozicije v »Zvonoznanstvu«.

Seveda niso vsi zvonoslovci enega mnenja. V novejšem času se pripisuje za glasovno dispozicijo v zvonilih posebna važnost harmonijski terci v vsakem zvonu. Ta terca je namreč izmed spodnjih alikvotnih tonov najbolj slišna (seveda strokovnjakovemu ušesu). Napredna tehnika daje prednost mali terci. In tako so zvonoslovci, ki hočejo, da se motenje te male terce z veliko terco prepreči s tem, da je vsak prvovišji zvon istoglasen s to malo terco prvonižjega zvona. Tako bi bilo vse soglasje izključeno razen zmanjšanega akorda. Ta je res oživljajoči element v glasbi, toda v tej najde časa in prostora za razdruževanje v konsonance, v zvonilu bi pa ostajal sam od začetka do konca. (Prim. Glasbenik 1931, str. 152).

Za dispozicijo v kvartseksnem akordu se ne morem ogreti. Če tvori akord začetek nekaterim pesmim, ne tvori pa sklepa, ker ni postavljen na toniko, ampak na kvinto. Nekateri zvonoslovci se vdajajo preveč vplivu svojega slušnega okusa in svoji domišljiji za lepoto tonskih soglasij. Tako jim je triglasje (*c-d-e*) v velikih sekundah preveč enolično. Jaz poslušam že nad petdeset let to dispozicijo — v našem mestu ni druge — pa se je nisem naveličal poslušati. Enoličnosti so — menim — bolj podvržena harmonična zvonila, v katerih nimata manjša zvonova dovolj slišne moči, da bi se ne dala odstraniti od mnogo težjega velikega zvona, ki njiju glasove kar »požira«.

Od Nemcev se imamo v zvonstvu mnogo učiti in se tudi učimo. Da bi pa bilo vse, kar je pri nas malo drugačnega, malo vredno, je pa vendar le njih predsodek. En zgled.

Moj mladi sotrudnik č. g. kurat Martinčič je prišel v dopisovalno dotiko s švicarskim zvonoslovцем inženjerjem J. Arnetom. Ta gospod je napisal našemu umerjenemu

zvonjenju to-le obsodbo: Das ist aber interessant, wie die Slovenen ihre Glocken läuten. Also Taktläuten in Es muss ein merkwürdig monotones Läuten sein. Mein deutsches Ohr würde so was jedenfalls nicht aushalten.

Ta obsodba g. inženjerja je vsekako pre nagljen predsodek. Švicarska zvonila so večinoma uglašena harmonično, naša pa melodično. Njih zvonovi udarjajo lahko istočasno, naši pa zaporedoma. Ali ne odgovarja naš način zvonjenja bolj pičlemu številu zvonov? Ali naj bo zvonjenje glasba enega samega akorda? Če se pa moramo ogibati hkratnega udarjanja, ali se ne godi najlaže, da udarjajo zvonovi v redu, po taktu? Nemci imenujejo zvonjenje Glockenmusik, katera muzika je pa brez ritma? Zakaj pa rabi sodelovanje pevcev, godev dirigenta, ki določa takt? Rad bi vedel, kako bi ugajal nasprotnikom zvonjenja orkester, v katerem bi vsak godec dajal svojemu instrumentu poljubno zaporednost glasov kakor dajejo različno veliki in različno — hitro kolebajoči zvonovi v neumerjenem zvonjenju!

Naša zvonila imajo tri ali štiri zvonove za skupno zvonjenje, več jih ni treba. Ako se hoče k trem novim zvonovom pozneje dodati še četrtega, naj bo temu primerna dispozicija prvih treh, n. pr. prvim trem $e^1-g^1-a^1$ se lahko doda manjši h^1 ali pa večji c^1 .

Kadar je treba naročiti en zvon kot nadomestilo ubitemu, takrat naj določi strokovnjak, ali se naroči nadomestilu isti glas ali kak drugi, da se ž njim izboljša ne ravno »zorna« prejšnja dispozicija.

Slednjič bodi toplo priporočeno natančno ravnanje po načrtu pogodbe z zvonarjem ob nabavi novih zvonov! (»Zvonoznanstvo«, str. 73.)

Organistovske zadeve.

SLUŽBA ORGANISTA IN NJEN PROBLEM

I.

V »Cerkv. Glasb.« l. 1926, št. 1—2, je zapisal organist Ivan Zdešar sledečo trditev:

»V malih župnijah pa tega ne bo mogoče nikoli doseči, da bi se namreč dosegel za organista neki eksistenčni minimum, in sicer zato ne, ker organist za svoje delo na taki župniji ne more zahtevati, da bi ga župnija vzdrževala (podčrtal pisec) in ker tako male župnije ne morejo toliko plačati, da bi se mogel organist s tem preživljati.« Dalje: »Recimo, da ima organist na taki župniji vsak teden eno ali dve pevski skušnji, vsako nedeljo in praznik igra dvakrat v cerkvi, pridejo še pobožnosti v majniku in adventu, potem tu pa tam še kakšna osmina in kak blagoslov. To je skoraj vse organistovo opravilo. Ali more za to delo zahtevati plačo, kakršno ima kak uradnik, ki sedi svojih 6, 7 ali 8 ur na dan v pisarni? Isto trditev ponavlja v št. 5—6.

Ti trditvi sta zavračala že Fr. Klačnik v »C. Gl.« št. 3—4 isti letnik in Jos. Jarh v Muzičarju.

Vendar problem še danes ni rešen. In ker je načelne važnosti, da se pojmi glede njega razčistijo, zato je potrebno, da vsi tisti, katere tangira, prispevamo vsak po svojih močeh k njega rešitvi.

II.

Najprej, kaj je pojem: služba, uslužben biti, biti delojemalec?

Kdor prevzame kakšno službo, zaposlitev in z njo gotove obveze, dá s tem samega sebe — nekje fizične, drugje pa svoje duševne ali umske sile, zmožnosti in znanje službodajalcu in zaeno tudi delu, ki ga prevzame (forej se vsega delu posveti) — v n a j e m.

Ker se je tedaj vsega posvetil prevzetemu delu in samega sebe dal v najem, je na drugi strani dolžnost službodajalca, da ga za tisti čas, ko je ta pri njem uslužben, oskrbi, in sicer tako oskrbi, da mu je njegov življenjski obstoj zasiguran. Tega se mora, ali bi se vsaj moral zavedati vsak delodajalec, ki mora imeti tudi pred očmi dostojanstvo človeka, katerega zaposli, njegov življenjski, posebej še stanovski poklic in njegov končni smoter.

Če se torej delodajalec zaveda v polnem obsegu svoje dolžnosti nasproti svojemu uslužbencu, in ta je, kakor sem prej rekel: da mu zasigura življenjski obstoj, ki pa zopet mora odgovarjati stanu in poklicu uslužbenca, mora ta biti vsaj na višini eksistenčnega minima, je zadostil v glavnem svoji dolžnosti. Potem se tudi lahko reče, da je plača pravična.

Načelo pravične plače je postavil tudi Kristus, ko je rekel: Delavec je vreden svojega plačila. (Luk 10, 7.) Ta izrek je tako jasen, da ga je škoda kakorkoli zavijati. To načelo je vedno čuvala sv. Cerkev. V prejšnjem stoletju je sv. oče Leon XIII. znova poudaril v svoji znameniti okrožnici *Rerum novarum*, da bodi plača pravična in vredna človeka. Načelo pravičnosti pri odmeri plače je torej pristno krščansko načelo, je načelo krščanske morale. To je jasno ponovil sedanji sv. oče Pij XI. v svoji okrožnici *Quadragesimo anno*, kjer pravi: Ker ima delo, zlasti delo, ki se daje v najem, poleg individualne tudi socialno stran, se naj tudi po tem ravna in določa plača.

To so osnovne smernice v tem pogledu.

Ker je nesporno, da veljajo tudi za organistovski stan te smernice, je nesmiselno vsako naštevaje opravil poedinega organista, kakor je to storil člankar. (Namreč, koliko časa je isti dnevno ali tedensko zaposlen.) Če pa imajo organisti na večjih župnijah nekoliko več opravila, — pravim nekoliko, opravilo pa ostane vedno enako, — kot na malih župnijah, naj se sorazmerno boljše plačajo! Temeljna ali osnovna plača pa mora biti za enega kakor za drugega vedno in povsod, kakor poudarjam, na višini eksistenčnega minima.

To je ena; ozreti pa se je še na drugo plat člankarjeve trditve.

III.

Po vsem tem, kakor definira člankar službo organista, nam je razumeti, da jo postavlja vzporedno z opravili ali delom navadnega težaka ali dninarja, sploh v vrsto fizičnih delavcev, rokodelcev, ki se plačujejo od najetega dela in trajanja dela. Da pa je to zmota, ki že ni več zmota, marveč absurdnost, mora vsakdo pritrditi.

Naj ponovim, kar je že bilo dostikrat povedano:

Delo organista je duševno delo, ki zahteva svojo izobrazbo. Ne samo to. Glasba je umetnost, za katero je potreben talent; vse učenje nič ne pomaga, če ni nadarjenosti. In ker je glasba umetnost, zato je treba tiste, ki jo izvajajo, precej drugače nagraditi, kot navadnega težaka. Tako tudi organiste, kateri izvajajo in oskrbujejo cerkveno glasbo, ki je sveta glasba.¹

Da pa kdo ne poreče, da sem edini, ki zagovarjam v tej smeri delo in eksistenco organistov, navajam v naslednjem izvajanja vladnega svetnika prof. dr. Andr. Weißenböck-a, ki piše v »Der Seelsorger«, l. 1928., št. 9—10, med

¹ Da je posel organista umetniškega značaja, poudarja tudi lavant. cerkv. sinoda iz l. 1896.: ... Ker je orgljanje toliko umetnost, ni sposoben za organista, kdor te umetnosti ni resno proučeval ... Gesta et statuta Synodus dioeceseanae. Maribor 1897. Cap. IX., str. 296.

drugim: »Hier² muß der Grundsatz gelten: wer dem Altare dient, soll vom Altare leben. Naturgemäß im Verhältnis zur tatsächlichen Leistung, die beim Chorregenten und Organisten eine auf gewisse Tage oder Stunden beschränkte ist. Da diese Arbeit eine künstlerische ist, oder wenigstens sein soll, so erfordert sie auch eine gewisse Vorbereitung. Es ist daher nicht in Ordnung, sie nach einfachen Tagelöhnerntarif honorieren zu wollen. Chorregent, Organist und Chormitglieder vertreten in ihrer Arbeit im Gotteshause die ganze Gemeinde. Es ist daher billig, daß die übrigen Gläubigen in Form materieller Beiträge für die ihnen abgenommene Arbeit antreten.«

Krivično bi tedaj bilo uvrstiti službo organista v službo rokodelca, ali v posel navadnega dninarja, ki je plačan od dneva in ure. Pa tudi to je upoštevati: delavec dela lahko danes tu, jutri tam; če bi se pa organisti na tak način najemali, bi bilo naziranje člankarja skoraj brezpomembno. Tako pa se mora vzeti v poštev, da je služba organista v splošnem stalna in je potemtakem organist, tudi iz ozira na njegovo kulturno udejstvovanje, na dokaj višji socialni stopnji pred dninarjem.

Zmotno je torej naziranje: ta organist mora v nedeljo in praznik pri eni do dveh sv. mašah več igrati itd., ter mora baš radi tega imeti boljše eksistenco, kot kateri drugi, ki je zaposlen samo pri enem svetem opravilu. — Tu mislim samo na gotovo stalno plačo, ne na morebitne nagrade od raznih funkcij, ki se vrše od slučaja do slučaja. — Predpise, ki se tičejo cerkvene glasbe, mora organist, ki je na veliki, kakor tudi oni, ki je na mali župniji nameščen, enako izpolnjevati. Tu ni nobenega razločka. Za cerkveno petje se mora pripravljati prav tako, kot oni drugi, kulturno udejevovati se istotako itd. Zgodi se pa tudi, da ima mala župnija od organista večasih več kulturnih dobrin, kot od onega na veliki župniji.

Gre torej v pogledu eksistence za osnovno načelo, ki ga poudarjam: pravična plača. To organist sme in mora zahtevati!

Zato je dovolj značilno, da v današnjem času, ki je čas socialnih preosnov in novih socialnih smernic, organistovski stan, ki služi direktno Cerkvi, še ni prišel do svojih pravic!

Ni krivda na organistu, če je vsak teden »vidno«² zaposlen gotovi čas in bi se moral tedaj samo ta čas pri plači upoštevati! Pozablja pa se, da se organist posveča vsega službi cerkvene glasbe in njene namenu, ne samo za tiste ure, ki so nekako »vidne«, ampak tudi v splošnem, ker mu je glasba življenjski smoter! Torej mu ta okolnost pač daje popolno pravico do zadostne eksistence! Ne gre tukaj za to: koliko delaš; gre za: kaj in kako delaš!? Vsako drugo naziranje je zmotno, zgrešeno, krivično ter bije v obraz krščanski pravičnosti in poštenosti.

IV.

Skoro gotov sem si, da bo ta ali oni mojim izvajanjem ugovarjal s tistim očitkom, ki ga je tuintam slišati: Organisti bi bili radi veliki gospodje, živeli bi radi samo ob svojem »malenkostnem«² delu. — Kdor tako govori, nima pravega pojma o nalogah organistovskega stanu.

K temu moram opomniti tudi to: Niso organisti sami poklicali svoj stan v življenje. O tem razpravljati, kdo ga je poklical in iz kakšnih potreb ga je poklical, bo menda odveč. Pogrešek je le v tem, da se takrat ni dovolj po-

² Tukaj mora veljati osnovno načelo: kdor oltarju služi, naj od oltarja živi. Naravno pa je, da je zaposlenost zborovodij in organistov omejena samo na gotove dneve ali ure. Ker pa je to delo umetniškega značaja, ali naj bi vsaj bilo, zahteva gotovo predpripravo. Zato je napačno plačevati ga po navadni dninarski tarifi. Zborovodja, organist in cerkveni zbor zastopajo po svojem udejstvovanju v cerkvi cerkveno občino. Zaradi tega je dosledno, da ostali verniki istim dajejo nagrado v obliki materialnih dobrin.

mislilo na to, da bodo morali organisti tudi živeti, ter se ni že v početku storilo vse, da se organistom zagotovi zadostna in dostojna eksistenca. Če pa kdo trdi, da si organisti samo s svojim stanovskim delom in udejstvovanjem ne zaslužijo, posebno še oni na malih župnijah, življenjskega obstoja, da je namreč njih delo za to premajhno, potem je zadeva in dolžnost Cerkve, da jih v prvi vrsti ona kot službodajalka primerno zaposli, da si bodo po naziranju člankarja in drugih nekako »odslužili« tiste prejemke, ki jim gredo in so za njihovo življenjsko eksistenco potrebni.

Če bi bil očitek merodajen in bi veljal v splošnem, potem bi na Poljskem ne mogli biti organisti državni nastavljenici. Poljski državni zbor je izglasoval zakon, s katerim so bili organisti sprejeti kot državni nastavljenici s 1. aprilom leta 1932. ter razporejeni na pet plačilnih razredov (XI.—VII.). Na Madžarskem je organistovski stan v gmotnem oziru tudi dobro situiran (morebiti še boljše kot na Poljskem). K temu mu je pripomogel občni državni zakon, ki pravi, da se mora vsako zaposlenje, ki se redoma, čeprav pretrgano vrši, tako plačati, da bode uslužbenec oskrbljen za vsakdanjo potrebo. Naposled še omenjam, da so kantorji (organisti) pri evangeličanskih cerkvah v Prekmurju nasproti katoliškim organistom navzlic malenkostni zapcaslitvi(!) skoro sijajno plačani.²

Naj bi torej samo mi slovenski organisti, posebno še tisti na malih župnijah, ne imeli pravice do vsaj znosne eksistence? Ali je naše delo manj vredno?

V.

O organistovskem gmotnem vprašanju se je zadnja leta dosti pisalo. Hvala Bogu, tudi nekaj storilo, zlasti v pogledu pokojninskega zavarovanja. Vendar s tem še nismo prišli niti do polovice pota. V moralnem oziru pa se ni storilo še prav nič. Manjka nam še najenostavnejšega pravilnika (službena pragmatika), ki bi določal v splošnem razmerje med šefom in uslužbencem itd.

Glede organistovske eksistence se je svetovalo to in ono. Največ se je kazalo na državo. — Tu pa odkrito povem: država ne bo nič storila. Organist je po kan. 1185 cerkveni nastavljenec ter služi Cerkvi in od te mora svojo eksistenco pričakovati. Radi tega se je za pomoč obračati samo na cerkveno oblast. Ta je v prvi vrsti škof za vsako škofijo, po njem tisti, ki jih on za to odredi. Organistovsko gmotno vprašanje mora povoljno rešiti samo cerkvena oblast. S tem bo dala sama viden dokaz in zgled, da izvršuje svoje zvanje tudi v dejanjih, ne le v nauku. Spet pa ima ona pravico opirati se na državno oblast, ki ji je dolžna v tem primeru tudi pomagati, ker zadeva tangira cerkveno-javne interese.

Vsled tega morajo organistovske organizacije glede izboljšanja gmotnih razmer svojih članov odločno kreniti na to pot. Nasprotno pa naj cerkvena oblast pokaže vse zanimanje, pripravljenost in odločnost, da se ta pereči problem reši in likvidira v obojestransko zadovoljstvo.

*

Podal sem s tem nekaj misli v obrambo organistovskega stanu in njegove eksistence. Novega, kar zadeva splošne socialnopravne smernice, nisem nič povedal. Moj namen je samo bil poudariti, da te smernice veljajo tudi za organistovski stan.

Dovoljujem si omeniti še to, da se med nami organisti žal dogaja, da niti sami ne znamo spoštovati svojega stanu in njega kulturno vrednost. Kako naj potem zahtevamo, da bodo drugi naš stan spoštovali. V tem precej grešijo tisti (a ne vsi), ki imajo kake postranske službe in so jim te glavni vir do-

² Podrobni podatki sledijo v prihodnjem članku.

hodkov. Taki gledajo na druge nekako od zgoraj. Naziv: organist, jim je že zopern. Za svojo osebo imam pri takih vtis, da imajo organistovsko službo in glasbo za nekaj sport in razvedrilo in morda za priboljšek v materialnem položaju. Poklicni organist pa ne more živeti od drobtinice. Glasba mu ni sport, marveč življenjski smoter in radi tega mora biti organist v borbi za svoj obstanek odločen.

L. Pečnik.

NEKAJ MISLI K ORGANISTOVSKEMU »PROBLEMU«.

Da se plača ravna po delu, in sicer po količini in kakovosti, je gotovo popolnoma pravično, socialno in krščansko in je vsaka druga trditev v tem oziru zmotna. Delavec je vreden svojega plačila. Gotovo. Pravičnost pa naravno zahteva za več dela več zaslužka, za manj dela manj zaslužka. Če človek dá samega sebe in svoje moči v najem, je to veliko, ni pa še vse. Človek dá v najem tudi svoj čas, ki mu je določen za njegovo delo. Če dam v najem vsak teden samo dva dni časa, ne morem pričakovati, da me službodajalec plača za ves teden.

Gotovo mi niti na misel ne pride, da bi postavljaj službo organista na isto stopnjo z opravi navadnega težaka ali dninarja. Tega tudi nisem nikjer trdil. Vzel sem količino dela le zato, da pokažem na zgledu, da noben gospodar ali službodajalec ne bo plačal svojega uslužbenca, ki mu dela le par dni v tednu tako, kot onega, ki mu dela ves teden. Nočem trditi, da je velika razlika v delu na veliki ali majhni župniji; kdor pa pozna razmere, vé, da je vendarle nekaj razlike. Toda velika razlika pa je dostikrat v plačilni zmožnosti in v razmerah te ali one župnije. V veliki župniji se navadno prej dobi za organista primerna postranska služba, kot v majhni, to je eno; drugo je pa to, da danes tudi največje župnije ne plačajo organista tako, da bi mogel s to plačo živeti. Imeti mora zato še druge dohodke, da more shajati, kar je pa, kakor že rečeno, v velikih župnijah lažje doseči kot v majhnih in organistovsko vprašanje je tam lažje in prej rešeno.

Gotovo ga ni med organisti, ki bi ne bil zato, da se uredi in zboljša služba organistov. Toda tega gosp. Pečnik nič ne pove, kako naj se to uredi. On pravi samo, da je to urediti dolžnost cerkve. Kolikokrat smo že to slišali, o tem razpravljali in pisali. Toda to je glavno: kje pa naj Cerkev vzame? Pri župljanih seveda! Kaj pa če župljani nočejo dati, kaj pa potem? Kdo naj jih k temu prisili? In če še oblasti v tem ne gredo na roko, ampak delajo še ovire, kako naj se potem to izvede? To naj kdo pove!

Zdi se mi tudi zmotno načelo g. Pečnika, ki nekako strogo zahteva, da naj vsak organist dobi samo za svoje stanovsko delo in opravilo toliko, da bo mogel s tem živeti in šele potem, če že ni drugače, naj ga Cerkev tudi kam drugam zaposli, da si potem odsluži, če že mora, tiste prejemke, ki jih rabi za svojo existenco. To se sliši tako kot bi hotel reči: storil sem dovolj, da sem le opravil svoje stanovsko delo, če ga je tudi le za par ur na dan, če pa še kaj drugega delam, je pa to tako rekoč navrženo in storim to le zato, da bo mir; Cerkev pa me je dolžna plačati, če delam kaj drugega ali ne. Mislim, da s tem načelom ne bomo nikoli prodrli, ker nanj ne bodo pristali tisti, ki imajo pri tem največ govoriti — to so službodajalci. Bolj krščansko in bolj pravično mislim, da bi bilo načelo: Organistu primerno delo in primerno plačilo.

Ivan Zdešar.

Tečaj za belokranjske organiste se je vršil 21. februarja v Črnomlju. Sklicala ga je nadzornik organistov za semiško dekanijo g. dekan Pavlin Bitnar. Tehnično vodstvo tečaja je prevzel g. profesor Matija Tomec. Z organisti, došlimi na tečaj, in s črnomaljskim cerkvenim pevskim zborom je predelal svojo slovensko mašo »Stopil bom k oltarju« in nekaj svetnih pesmi,

določenih za skupni nastop belokranjskih cerkvenih pevskih zborov, ki se bo vršil meseca junija v Semiču. Predelala so se tudi nekatera vprašanja iz splošne glasbene teorije in harmonije. Posamezni organisti so se vadili tudi kot dirigente. Po skupnem kosilu se je sestavil spored nameravanega skupnega nastopa. Nato se je nadaljeval poučni tečaj v cerkvi pri orglah. G. Tome je organistom razlagal registre in registracijo. Potem so vsi posamezni organisti igrali iz zbirke Slava Jezusu že prej določeno pesem: P. Angelik Hribarjevo »Pritecite o kristjani« in še po en po lastni volji že prej izbran preludij. Ob koncu so še prosto preludirali.

Tečaja so se udeležili sledeči organisti: Belak Anton iz Črnomlja, Bartol Minka iz Semiča, Hudobivnik Josip iz Dragatuša, Kovač Jurij iz Radovice, Mihelčič Viktor s Suhorja, Páhor Alojzij iz Metlike in Totter Janez iz Podzemlja. Organisti — udeleženci tečaja so prejeli potrdilo o udeležbi in oceno glede nastopa. Poleg navedenih so tečaj posetili tudi še: g. R. Erklavec, župnik iz Semiča, g. A. Miklavčič, župnik iz Vinice in g. Ivan Štrus, kaplan iz Črnomlja.

Imenovani so bili na novo za škofijske nadzornike organistov: g. Vilko Kuntara, organist v Kočevju, za dekanijo Kočevje; g. Anton Jobst, organist v Žireh, za dekanijo Loka; g. Jožef Rozman, kaplan v Šmariji, za dekanijo Šmarije in g. Anton Grum, organist na Vrhniki, za dekanijo Vrhnika.

Društvo organistov za ljubljansko škofijo je podelilo svojim članom od novega leta 1934 do danes šest podpor, eno posojilo in izplačalo gospe Mariji Hlebee, vdovi po pok. članu Venceslavu Hlebee, vdovski sklad. Društvo bo sedaj zbiralalo prispevke po 10 Din za naslednji (VII.) vdovski sklad.

Koncertna poročila.

I. Koncerti v Ljubljani. 26. januarja 1934 je bil intimni koncert komornega tria: Rupel Karel, Leskovic Bogomir in Lipovšek Marijan. Trije mladi umetniki, prvi goslač, drugi čelist, tretji pianist, so izvrstno podali Mozartov Trio v e-duru, Schubertova dva stavka iz tria v b-duru in Beethovnovih 10 variacij za trio, op. 21. Koncert se je vršil v Hubadovi pevski dvorani poslopja Glasbene Matice v Vegovi ulici in bil izredno močno obiskan. — 26. januarja je sledila v Filharmonični dvorani prva javna produkcija gojencev drž. konservatorija. Nudila je pevske in instrumentalne točke za klavir, čelo, rog, ter prav dobro uspela. — 5. februarja je bil komorni večer gojencev drž. konservatorija. Po kratkem strokovnem predavanju prof. Marijana Lipovška sta gojenki Lubec Roza in Menardi Pija zaigrali Corellijevo sonato za gosli in klavir, gojenci: Gallatia Reinhold, Dermelj Albert in Arko Anton so izvajali Brahmov Trio op. 40 za klavir, gosli in rog, gojenci: Menardi Pija, Ornik Francka in Šivic Gustav pa Arenskega Trio op. 32 za klavir, gosli in čelo. Vsi so se zelo izkazali. Taki resni glasbeni večeri naj se le še nadaljujejo! — 9. februarja je koncertiralo novosadsko žensko pevsko društvo. Izvajalo je skladbe jugoslovanskih skladateljev: Papandopula, Ravnika, Plemenaca, Konjoviča, Pašćan-Kojanova, Živkoviča, Lajovca, Milojeviča, Manojloviča in Gotovca. Zbor je zelo dobro izvežban. Vodil ga je skladatelj in dirigent Svetolik Pašćan. Na klavirju je sodelovala gospa Gjungerska. — 12. februarja se je vršil v Hubadovi dvorani intimni koncert kvinteta: Korošec S. (flavta), Gregorc J. (klarinet), Hauck V. (fagot), Lukas R. (rog) in dr. Švara D. (klavir). Na sporedu sta bila Mozartov klasični kvintet v es-duru in Rimski-Korsakova v krepkih, deloma izvirno ruskih temah živahno se razvijajoči kvintet. Tovrstna sestava instrumentov je jako mikavna in bujna; tovrstni koncerti so kot redkost seveda tudi še posebno hvalevredni. — 16. februarja je bil koncert Borisa Popova, baritonista pariške komične opere. Popov je silen

pevec, ki s svojim izredno polnim glasom poslušalca popolnoma zajame. Pel je arije in pesmi ruskih skladateljev: Rimski-Korsakova, Grečaninova, Čajkovskega, Rahmaninova, Napravnika, Borodina, Kjuja, Erliha, Rečkunova in Karnovalova. Izvrstno spremljanje je oskrbel dr. Danilo Švara. — 19. februarja je sledil orkestralni večer državnega konservatorija kot večer ruske glasbe. Konservatorijski orkester, združen z orkestralnim društvom Glasbene Matice, je izvajal Ljadova Balado op. 21 b, Borodinovo »Stepno sliko iz Srednje Azije«, Rimski-Korsakova Fantazijo na ruske teme, op. 33. in Čajkovskega klavirski koncert v g-duru op. 44, v katerem je težki klavirski del igrala Boža Šaplja, gojenka II. letnika visoke šole prof. L. M. Škerjanca. Prvo skladbo je vodil Ferdo Juvanec mlajši, drugo Uroš Prevorsek, tretjo Gustav Müller, goselski del je igral Kajetan Burger, zadnjo skladbo je vodil prof. L. M. Škerjanc. Vsi trije mladi dirigentje iz dirigentske šole prof. L. M. Škerjanca so svojo nalogo prav dobro rešili, Juvancu in Müllerju bi prisodil še posebno spretnost. Tudi oba solista: Burger (goslač iz prof. Jerajeve šole) in pianistka Šaplja sta pokazala obilno glasbenega daru in že veliko tehniko. — 5. marca se je na velikem koncertu Glasbene Matice izvajalo Hektorja Berlioza »Faustovo pogubljenje«, dramatska legenda za soli, zbor in veliki orkester. Sodelovali so: pevski zbor Glasbene Matice, operni orkester, orkestralno društvo Glasbene Matice in konservatorijski orkester, ter solisti: Vera Majdičeva, Josip Gostič, Marijan Rus in Anton Petrovčič. Veliko slavno glasbeno delo in mnogoštevilno koncertujočo skupino je vodil g. ravnatelj Mirko Polič. Podčrtujem dejstvo, da Glasbena Matica zadnji čas zopet pogosteje nastopa z velikimi svetovnimi koncertnimi skladbami, da prinaša na koncertni oder vedno skrbno pripravljena dela in se more veseliti tudi splošne naklonjenosti občinstva in vsled tega tudi redno polno obiskane koncertne dvorane. Izvedba tega pomembnega koncerta je bila vsekakor na višini in je ponekod zares vžigala.

II. Koncerti drugod. Mariborska Glasbena Matica je priredila koncem januarja v Mariboru pevski koncert v spomin skiadatelja Oskarja Deva, svojega ustanovitelja in prvega pevovodje. Sodelovala sta: pevski zbor Glasbene Matice pod vodstvom prof. V. Mirka in koncertna pevka gospa Tonka Hinterlechner. — Na Brezjah je priredil 2. februarja mošenski cerkveni zbor pevski koncert. Vodil ga je g. Josip. Heybal. — Isti dan je priredila Pevska zveza s svojim tržiškim odsekom v Tržiču pevski koncert. Vodil ga je g. Martin Planinšek. — Isti dan so koroški pevci peli v Radovljici, naslednji dan pa v Kamniku. — 2. februarja se je vršil pevski koncert tudi v Mostah pri Ljubljani. Sodelovala so vsa tri moščanska pevska društva: Zvezda, Moste in P. H. Sattner. Vodili so gg. Avsenak, Germ in Rupnik. — 4. februarja je bil pevski koncert na Viču. Vodil ga je P. dr. Golfrid Ploj. — Isti dan je bil v Ptuj vokalni koncert tenorista F. Lukmana, bivšega člana belgrajske opere. — 6. februarja se je vršil ravnotam dobrodelni koncert Rdečega križa. Nastopil je pevski zbor ptujske meščanske šole, ki ga vodi g. Drago Hasl. — Isti dan je v Celju pel Boris Popov. — 8. februarja je novosadski ženski pevski zbor koncertiral v Mariboru. — 18. februarja je pevsko društvo »Celjski zvonec« priredilo v Celju vokalno instrumentalni koncert. Izvajali so skladbe Adamiča, Kreka, Puša, Vodopivca in P. H. Sattnerjevo Jettejevo prisego. Koncert je vodil prof. Vladimir Močan. Kot solista sta sodelovala gđč. Berglezova in g. Likovič. — 1. marca je Glasbena šola v Kranju priredila instrumentalni koncert. — 2. marca je bil v Mariboru dobrodelni koncert duhovnih pesmi slovenskih skladateljev Foersterja, Kimovca, Klemenčiča, Premrla in Tomca. Vodil ga je stolni kapelnik g. J. E. Gašparič. Na orglah je sodeloval g. prof. Tome ter izvajal Bacha, Liszta in Springerja. — 3. marca je bil koncert narodnih pesmi v Slov. Bistrici. Pel je Živkov septet iz Maribora pod Mirkovim vodstvom. — 4. marca je bil cerkven koncert v Zagorju ob Savi. Izvajali so spored, namenjen za lansko stadionsko prireditev v spomin 1900-letnice odrešenja. Na orglah je sodeloval g. prof. Matija Tome. St. Premrl.

Dopisi.

Vrhnika. V nedeljo, dne 21. januarja t. l. sta se v tukajšnji župni cerkvi poročila naša dva odlična cerkvena pevca: gdč. Marija Japelj iz Verda, najboljša sopranistka, in g. Viljem Rode, vzgledni tenorist in posestnik na Vrhniki.

Oba prepevata v čast božjo že nad 15 let. Ni je bilo cerkvene slovesnosti, pri kateri imenovana ne bi bila sodelovala. Tudi največje delo ali slabo vreme ju ni odvrnilo od pevskih vaj. Sodelovala sta kot pevca in igralca pri nešteti igrar v Rokodelskem domu in sta gojila zelo marljivo tudi umetno narodno pesem.

Na predvečer poroke jima je zapel polnoštevilni cerkveni pevski zbor tri narodne pesmi, drugi dan pri poroki pa poročno pesem ter je s tem dokazal, kako ceni svoja odlična pevska tovariša.

Omeniti je treba, da brez g. Rodeta ne bi imeli moškega zbora, kajti pevcitenoristi, ki bi hoteli v cerkvi peti, so pri nas bele vrane. In kaj bi bili počeli naši vrli fantje od cerkvenega zbora, da ni bilo »Vilčka«? Tako pa so si ustvarili izboren kvartet, pozneje celo oktet, ki je z veliko vnemo gojil poleg cerkvene tudi umetno narodno pesem. Naš »Vilček« je pred leti, ko je bil zaposlen v oddaljenih Žireh, pohitel marsikako nedeljo popoldne — per pedes apostolorum v obe smeri — na Vrhniko, da se med svojimi tovariši napoje! Koliko pa je žrtvoval za razne skladbe in koliko not je brezplačno prepisal, to sam Bog zna!

Marsikoga bo morda zanimala posebnost, da je na Vrhniki običaj, naj poročena pevka ne hodi več na kor, češ, saj je dosti deklet! Ta nesmisel se je že tako udomačil, da si nobena poročena pevka ni upala več na kor med dekleta. Z mnogim trudom in prigovarjanjem je tekom let le uspelo obdržati pet poročenih pevk na koru, ki sedaj še z večjo vnemo poveljujejo čast božjo s svojimi zvočnimi glasovi.

In tako tudi oba novoporočenca še nadalje sodelujeta pri našem cerkvenem zboru. Naj bosta oba prepričana, da smo ju sedaj še bolj veseli in da ju zaradi ogromnih žrtev, ki sta si jih s tem naložila, le še bolj ljubimo in cenimo ter jima želimo zato obilo sreče iz dna srca!

Dne 4. februarja t. l. se je poročil tudi naš čislani in vneti cerkvenik g. Anton Jurjevčič z gdč. Frančiško Kunstelj. Poroko je izvršil nevestin brat g. Ignacij Kunstelj. Cerkveni moški zbor jima je zapel podoknice, naslednji dan pa v cerkvi Nedvedovo mašo in poročno pesem. Tudi njima naj veljajo naše iskrene čestitke! Anton Grum.

Oglasnik za cerkveno in svetno glasbo.

Dr. Fr. Kimovec: *Missa montana gracilis*. Že naslov pove, da hoče biti ta maša preprosta, enostavna in da je namenjena »hribovskim« zborom. Natisnili so jo kot rokopis v samostanu v Stični. Kdor jo želi, jo dobi proti majhni odškodnini v Stični. Maša je zložena res v lahkem, gladko tekočem slogu. Da imajo zbori še lažje delo, se posamezni motivi na primernih mestih ponavljajo, včasih do note natančno, včasih z majhnimi spremembami. Seveda pa ni maša tako lahka, da bi jo peli brez posebne priprave. V nekaterih delih so glasovi kontrapunktično prepleteni, drugod bo sicer zmerna kromatika zahtevala podrobnejšega dela. Glavna odlika maše je pa prijazna melodika, ki jo naši pevci tako ljubijo. Tisk je še precej razločen, brez večjih tiskovnih napak. Maša, ki se je že trije podeželski zbori uče za novo mašo, je vsega priporočila vredna. M. Tomec.

O. Romuald (1721) - Kuret: »Slovenski pasijon«. Po rokopisu škofjeloške pasijonske procesije iz leta Gospodovega 1721. Besedilo p. Romualda predelal in za današnji oder priredil Niko Kuret. Prolog, predigra, štirinajst slik in zaključni zbor. Glasbene vložke uredil msgr. Stanko Premrl, ravnatelj stolnega kora v Ljubljani. Redno izdanje »Založbe ljudskih iger« v Kranju za 1934. Cena 20 Din (za naročnike izdanj 15 Din).

Besedilo škofjeloške pasijonske procesije iz 1721, ki ga je objavil 1916 dr. Mantuani v »Carnioli«, je doživelo priredbo za moderni oder. V času, ko drugod vstajajo iz zaprašenih knjižnic stari teksti in jih sodobni prireditelji vračajo modernemu odru (primerjaj samo snov »Slehnika«!), je prav, da je najstarejši ohranjeni slovenski teaterski tekst otela pozabljenju »Založba ljudskih iger«. Knjižica vsebuje poleg uvoda izredno izčrpno navodilo za uprizoritev z načrtom in slikami krstne predstave v Kranju 1932. Glasbeni vložki so izšli posebej (10 Din) v uredbi msgr. Stanka Premrla in se naročajo pri »Založbi ljudskih iger« v Kranju.

Za postni čas in veliki teden bo temu ali onemu morda dobrodošel *Miserere* za moški zbor. Zložil Stanko Premrl. Skladba je bila v našem listu oglašena in priporočena že pred več leti. Izvod stane 2 Din.

4 **Tantum ergo.** Auctore Vincentio Vodopivec. Goritiae 1934. Cena 2 liri. Marljivi skladatelj je napisal te štiri skladbe v najlažjem, a plemenitem slogu. Besedilo je samo latinsko, a se da brez težave postaviti tudi slovensko besedilo. Zborom, ki ne zmorejo težjih skladb (in teh je pri nas veliko), bo zbirka dobrodošla. M. Tomc.

G. Glavačić: »Uzdah«. Za tenor ali sopran s klavirjem. Edition Kugli, Zagreb. Na nabožen tekst zložena, precej v modernem slogu pisana skladba, je v pevske delu koralnega značaja z lahko primesjo hrvatske narodne glasbe. Srednji del v svoji naivni, skoraj šablonski preprostosti preveč izstopa iz celotnega okvirja. Vendar zapusti skladba v poslušavcu globok vtis. M. Tomc.

Priporočamo dve novi izvrstni knjigi o gregorijanskem koralu. Prva je: Sunol-Kosch »Gregorianischer Choral«; druga: *Erklärung des Kyriale*, spisal P. Dominik Johnner. Prvo je založila Družba sv. Janeza Evangelista, Desclee & Cie v Tournay (Belgija) 1933, druga je izšla pri Pustetu v Regensburgu 1933.

Razne vesti.

Južnoslovenski pevački savez priredi — v zvezi s proslavo svoje desetletnice in s pokrajinskim zletom — Narodni pevski festival na Vidovdan 28. junija 1935 v Beogradu, za katerega razpisuje konkurz 1. za kantato: komponirano za mešani zbor (event. soli) in orkester; 2. za zboro: tri moške, tri ženske, tri mešane. Kantata mora predstavljati ostvarjenje umetniškega izraza južnoslovenske glasbe, čemur mora odgovarjati tudi njen tekst s kolektivno idejo našega naroda. Oblika kantate je svobodna. Vokalni stavek mora biti preprost glede na to, da bodo to kantato izvajali skupni zbori vseh saveznih društev. Trajanje kantate 15—20 minut. — Zbori: Glasbeni slog in teksti so dani komponistu po svobodni izbiri. Biti morajo samo a cappella. Vsaka vrsta zbora (moški, ženski, mešani) ima tri kategorije, katere se klasificirajo po težkoči kompozicije same: prva kategorija je najtežja, tretja najlažja. Kompozicije tretje kategorije so namenjene le podeželskim zborom. Vsak komponist mora naznačiti, za katero kategorijo je komponirana kompozicija, a ocenjevalni odbor Saveza si pridržuje pravico definitivne klasifikacije izžrebanih zborov. — Pravico tekmovanja imajo na tem konkurzu vsi južnoslovenski komponisti. Izžrebane kompozicije bodo nagrajene v temle redu: Kantata 5000 Din, zbori I. kategorije po 1200 Din, zbori II. kategorije po 1000 Din, zbori III. kategorije po 800 Din. Za nagrajene kompozicije ima pravico prvega izvajanja Južnoslovenski pevački savez. Nobena kompozicija ne sme biti objavljena pred konkurzom. Poslednji rok za oddajo kompozicij je 30. september 1934. Kompozicije morajo biti pisane čitljivo, lastnoročno in pod šifro. Na priloženi zapečateni kuverti mora komponist napisati šifro, naznačeno na partituri, a v kuverti svoje ime in naslov. — Kompozicije se pošiljajo na naslov: Južnoslovenski pevački savez, Kralja Ferdinanda (dom »Stankovič«), Beograd. — Beograd, 25. sept. 1933. — Glavni tajnik: Milenko Živković s. r., kompozitor. — Predsednik: Dr. Vladimir Ravnihar s. r., senator.

Nove slovenske skladbe. P. Hugolin Sattner je zložil novo zbirko mladinskih pesmi. Izdala jih bo Glasbena Matica v Ljubljani. — Dr. Franc Kimovec je zložil zbirko orgelskih preludijev. Naj bi kmalu izšle v tisku! — Profesor Matija Tomec je zložil Belokrajinske pesmi za moški zbor. Izdal in izvajal jih bo Akademski pevski zbor v Ljubljani. — Ivan Grbec je zložil Sonatino za klavir. Izšla je v samozaložbi. Naroča se pri avtorju: Zagreb, Račkoga 6-IV. Cena 25 Din.

Orglarski mojster g. Franc Jenko v Št. Vidu nad Ljubljano je ravnokar dovršil nove dvomanualne orgle s 15 registri za Sušak. V kratkem pa bodo dovršene njegove dvomanualne orgle s 26 registri za Tržič.

Slovenski pianist Ivan Noč je ob obisku bolgarske kraljeve dvojice v Belgradu nastopil na klavirskem koncertu ter napravil s svojim visoko umetniškim igranjem globok vtis. Ob tej priliki je bil odlikovan z oficirskim križem narodnega reda za civilne zasluge. Hkrati je bil povabljen, naj priredi podoben koncert v Sofiji. G. Noču čestitamo.

G. Jakob Čadež, dosedanji organist v Višnji gori, je s 1. marcem 1934 vstopil v pokoj in se naselil v Šmarju pri Ljubljani.

Na letošnjem jesenskem velesejmu v Ljubljani bo med drugim tudi razstava slovenske glasbe. Prireditelj je prevzela ljubljanska Glasbena Matica. Slovenska cerkvena glasba bo na razstavi tvorila poseben oddelek.

23. februarja je cela vrsta evropskih držav prenašala večer jugoslovanske glasbe. »Radio Ljubljana« je ob tej priliki oddajala skladbe skladateljev Adamiča, Kimovca, Tomca, Ukmarja in Zganca. Pel jih je akademski pevski zbor pod vodstvom Franceta Marolta. Iz Zagreba so prenašali narodne pesmi, ki jih je pel kmetski pevski zbor iz Petrovine pri Zagrebu. Za naslednji tak prenos je določen simfonični koncert kraljeve garde iz Belgrada pod vodstvom g. Pokornija s sodelovanjem solista Popoviča. Tu bo med drugim izvajana tudi Adamičeva Tatarska suita.

Preminal je v Ljubljani 5. februarja g. Venceslav Hlebce, ravnatelj Sitar-ske zadruge v Stražišču pri Kranju. Rodil se je l. 1884 v Hinjah pri Žužemberku. Obiskoval je tri leta ljubljansko orglarsko šolo in jo z dobrim uspehom dovršil l. 1907. Kmalu na to je dobil službo organista in cerkvenika v Šmartnem pri Kranju ter jo vršil deset let. Nadaljnja leta je deloval pri »Sitar-ski in žimarski zadruzi« v Stražišču, nazadnje kot ravnatelj. Kot dober igravec je večkrat sodeloval pri igrah v Ljudskem domu v Kranju. Bil je član raznih društev tudi organistovskega do konca svojega življenja. Bil je dober pevec, baje je tudi zlagal. Vedno vesel in vzgleden krščanski mož. Naj počiva v miru!

»Peveec«, glasilo Pevske zveze, je v prenovljeni obliki zopet izšel v obsegu 8 strani lista in 8 strani pevske priloge. V prilogi prinaša eno Puševo, dve Tomčevi in eno Kimovčevo pesem. List priporočamo.

»Zboric«, glasilo JPS Hubadove župe (Ljubljana) in Ipavčeve župe (Maribor), so prinesli v 1. letošnji številki dve od Deva prirejene narodni in eno od Jobsta prirejeno, en Juvančev moški, en Oevirkov in en Vodopivčev mešani zbor. »Zbore« priporočamo.

»Grlica«, ki prinaša mladinske zборе, je izšla že v 3. zvezku. Mladinskih skladb nam sedaj ne bo manjkalo.

V »Bogoslovnem Vestniku«, ki ga izdaja Bogoslovna akademija v Ljubljani, je izšel v I. zvezku 1934 Stanko Premrllov članek »Ob tridesetletnici Pijevega Motu proprija in obnove tradicionalnega korala«.

V ljubljanski operi so zadnji čas zelo lepo izvedli nanovo naštudirano krasno in vsebinsko krepko Rossinijevo opero »Viljem Tell«. Glavno vlogo je igralsko in pevsko izvrstno podal g. Primožič. Gesslerja je pri prvi predstavi igral g. Pugelj kot gost, v naslednjih predstavah g. Betetto. Ostale vloge so imeli gg. Gostič, Rus, Zupan, Marčec, Janko in Banovec ter pevke: Kunčeva kot gost, Bernot-Golobova in Ribičeva. Vsi zaslužijo vso pohvalo. Istotako zbor in orkester. Opero je vodil g. Neffat. — Z opereto »Ples v Savoju« opera ni kaj prida pridobila, dasi jo dobro izvajajo in so pritegnili vanjo prvovrstne moči: gospo Gjungenac, gospo Thierry in

g. Gostiča. Ta opereta vsebuje žal mnogo opolzkega in išče preveč zunanjih učinkov. Take operete odklanjamo. — Prav in hvale vredno pa je, da letos tudi gostje pojo večinoma v slovenskem jeziku. To nas je posebno razveselilo pri nastopu Kunčeve v Viljemu Tellu in g. Adriana, ki je gostoval v operi Carmen, dani zopet v pristni prvotni in edino pravilni obliki. — Izražamo še željo oziroma prošnjo, naj tudi naše slovenske solidne opere pridejo od časa do časa do besede. Zakaj bi ne dali kdaj Benjamin Ipavčevih »Teharskih plemičev«, Josipa Ipavca »Možička«, raznih Viktor Parmovih oper in operet, kako Jurij Mihevčevo, kako Risto Savinovo opero? Ali so za vedno utihnile Vilharjeve opere, Gerbičeva dela, Sattnerjeva »Tajda«, Kogojeve »Črne maske« in Foersterjev »Gorenjski slavček«? Upamo, da ne!¹

Urednik hrvatske Sv. Cecilije, g. Janko Barle, stolni kanonik in ravnatelj knez nadškofijske pisarne v Zagrebu, je obhajal nedavno 65 letnico rojstva. Naj sprejme tudi od naše strani prav iskrene čestitke!

Hrvatski skladatelj Blagoje Bersa, profesor glasbene akademije, je preminul v Zagrebu novega leta dan 1934. Rojen je bil l. 1873 v Dubrovniku. Glasbo je študiral v Zagrebu in na Dunaju, kjer je dovršil konservatorij l. 1899. Bil potem zborovodja »Trebeviča« v Sarajevu, »Zvonimira« v Splitu, gledališki kapelnik v Gradcu; potem je deloval na Dunaju, potoval in koncertiral po Nemčiji in Švici, ustanovil gledališče v Osijeku. Po ponovnem bivanju na Dunaju je bil l. 1919 imenovan za profesorja glasbe na zagrebškem konservatoriju. Predaval je kompozicijo. Zložil je več oper, mnogo instrumentalnih in drugih skladb. Naj počiva v miru!

Umrli je v Zagrebu tenorist zagrebške opere Ernest Cammarotta. Po rodu je bil južni Italijan. V Zagreb je prišel kot mlad pevec l. 1887 in ostal v Zagrebu ves nadaljnji čas. Bil je zelo čislán pevec in mnogo pripomogel k razvoju hrvatske gledališke umetnosti.

Hrvatski cerkvenoglasbeni list »Sveta Cecilija« je pričela v prvi letošnji glasbeni prilogi objavljati Ivan Mustačev Requiem za en glas z orglami ali harmonijem. Skladba je lahka, pa lepa in zelo uporabna. Ob tej priliki priporočamo »Sveto Cecilijo« tudi našim naročnikom. List je krasno urejevan, ima vedno bogato in mikavno vsebino. Stane na leto 40 Din, za šole in dijake 25 Din. Naroča se v Zagrebu, Kaptol 31.

Cirilometodski Vjesnik, list za staroslovensko cerkveno glasbo, je dobil v svojem sedanjem drugem letniku krasno novo zunanjo opremo in večji obseg. Prinaša izbrane, tehtne članke in krepke skladbe v prilogi. Na leto stane s prilogo 120 Din, brez priloge 36 Din. Naroča se v Zagrebu, Gundulićeva 24. O listu bomo o priliki izpregovorili kaj več.

V »Zvuku« je Anton Lajović opisal Matej Hubadovo glasbeno delo. Redna poročilo o ljubljanski operi in koncertih piše Slavko Osterc.

Škof dr. Josip Carevič v Dubrovniku je postavil za svojo škofijo šestčlansko škofijsko cerkvenoglasbeno komisijo. Predseduje ji frančiškanski gvardijan o. Kvirin Orlić.

Na koncertu jugoslovanskih pesmi v Pragi 21. novembra 1933 je pel član češkega Narodnega gledališča Zdeněk Otava samospeve skladateljev: Hrističa, Baranoviča, Odaka, Osterca, Gotovaca, Milojeviča, Parača, Konjoviča in Lajoveca.

Bedřich Wiedermann, češki orgelski virtuoz in profesor orgel na praškem konservatoriju, je obhajal v novembru 1933 petdesetletnico rojstva. Wiedermann je napisal tudi celo vrsto orgelskih in drugih pomembnih skladb.

V Pisku na Češkem je 19. januarja umrl znameniti glasbeni pedagog in profesor za gosli Otokar Ševčík. Rodil se je 22. marca 1852 v Horaždovicah. Študiral je

¹ Ko smo že to napisali, smo k sreči in na veliko veselje zopet dočakali izvajanje Foersterjevega »Gorenjskega slavčka«, ki so ga z Marijem Šimencom kot gostom dali 18. marca. Tej operi naj slede še katere druge izmed gori imenovanih!

gimnazijo in konservatorij v Pragi. Bil je nato koncertni mojster v Solnogradu in na Dunaju. Potoval po Ruskem, deloval v Harkovu in Kijevu kot profesor gosli. L. 1892 se je preselil v Prago in postal l. 1902 vodja violinskega oddelka na konservatoriju. Vzgojil je mnogo virtuozov, med njimi Kubelika in Kociana. Spisal je več učnih del za gosli.

Letos poteka sto let, kar se je češka himna »Kje dom je moj« prvič pela in sicer kot pevski vložek v Jožef Kajetan Tylovi igri »Fidlovačka«. Za to igro je zložil skladatelj František Škroup več napevov za razne pesmi. Ena izmed teh je bila »Kje dom je moj«, ki jo poje stari harfist v slovo češki domovini. Z odra je prišla ta pesem med narod in postala narodna himna, ki se skupno s slovaško narodno himno »Nad Tatro se bliska« poje danes kot državna himna češkoslovaške republike. Stoletnico svoje himne so Čehi tudi javno proslavili s spominskimi prireditvami.

Nemško-češki skladatelj in glasbeni pisatelj Rudolf Prohazka obhaja letos sedemdesetletnico rojstva.

Sofijski pevski zbor »Gusla« je pred kratkim koncertiral v Belgradu. Izvajal je narodne pesmi, obdelane od bolgarskih skladateljev: Dobra Hristova, P. Stefanova, Behterova in Stajnova ter izvirne skladbe Rajsigera, Stajnova in Zarova. Zbor je vodil umetniški vodja »Gusle«, vseuč. profesor Asen Dimitrov.

Nemški splošno znani cerkveni skladatelj Jožef Gruber je umrl 2. decembra 1933 v Lincu. Rodil se je 18. aprila 1855 v Wösendorfu pri Kremsu. 27 let je služboval kot organist v samostanu Sv. Florijana, 1904 je postal učitelj petja, klavirja in orgel na škofijskem semenišču v Lincu. Od 1906 dalje tudi profesor na zasebnem učiteljskem. Bil je Brucknerjev učenec in eden najbolj priljubljenih cerkvenih skladateljev. Zložil je nad 300 del, predvsem za cerkev: Te Deum, maše, črne maše, litanije, kantate, pesmi in orgelske skladbe. Znale so tudi njegove šole za petje, harmonij in orgle. Njegove skladbe, zlasti latinske maše, se izvajajo mnogo tudi pri nas. Čast njegovemu spominu! R. I. P.!

Na Dunaju se je koncem januarja vršil koncert slovanske glasbe. Slovenske skladbe so tvorile prvi del sporeda. Bile so to: dve pesmi Danijela Gruma, klavirska sonatina Srečka Koporca in sonata za klavir in violo Slavka Osterca. Kritika je vse te skladbe ugodno ocenila.

V Londonu je umrl znameniti angleški skladatelj Edward Elgar. Rodil se je 2. junija 1857 v Broadheath pri Worcesteru kot sin organista. Gosli se je učil pri Ad. Pollitzerju, postal član orkestra v Birminghamu, 1882 koncertni mojster v Worcesteru, 1885 naslednik svojega očeta kot organist pri katoliški cerkvi sv. Jurija. 1889 se je poročil s hčerjo generala Sir Henry Roberta, opustil zadnji dve službi in se podal v London, potem v Malvern, kjer je živel mnogo let le kompoziciji. 1924 je postal vodja kraljeve glasbe (Master of the King's Music). Elgar je bil častni doktor raznih angleških in drugih vseučilišč, bil večkrat odlikovan, 1904 povzdignjen v plemiški stan (Sir). Med novejšimi angleškimi skladatelji je stal v ospredju. Zložil je več oratorijev: Lux Christi, Geroncijeve sanje, Apostoli (dva dela) in druge, Te Deum in Benedictus, kantate, simfonije, overture, Variacije za orkester, mnogo komorne glasbe, orgelsko sonato v G-duru, pesmi, zборе itd.¹ Elgar je zlagal v klasično-romantični, individualno prirojeni smeri.

Slavni italijanski skladatelj Pietro Mascagni, avtor opere »Cavalleria rusticana« je obhajal 7. decembra 1933 svojo 70 letnico. Poleg omenjene, izredno uspele in širom sveta izvajane in priljubljene opere je zložil še več drugih, ki se izvajajo le bolj po italijanskih odrih. Od l. 1895 do 1906 je bil Mascagni ravnatelj Rossijevega zavoda v Pesaro, zadnja leta deluje kot dirigent v Rimu. Mascagni je poleg Verdija in Puccinija najpriljubljenejši italijanski skladatelj.

MALI ZAPISKI.

V listu »Kronika mestne občine ljubljanske«, ki je pričel letos izhajati, je priobčil znani zgodovinar Ivan Vrhovnik, bivši župnik trnovski v Ljubljani in sedaj v pokoju, obširen spis o slovenščini v ljubljanskih cerkvah. V II. odstavku piše o slovenski pesmi v ljubljanskih cerkvah. Tu navaja

¹ Prim.: Hugo Riemannov Musik Lexikon, XI. izd., obdelano od Alfreda Einsteina.

početke ljudskega petja, ko je vsa cerkev pela pred pridigo cerkveni dobi primerno pesem. Na stolnem koru v Ljubljani so že o božiču 1599 in gotovo tudi o drugih praznikih peli poleg latinskih in nemških pesmi tudi slovenske. Na šentjakobskem koru so peli jezuitski dijaki. Slovenske pesmi so peli pri procesiji sv. Rešnjega Telesa l. 1600. Slovensko pesem pri velikonočni procesiji omenjata Kuenburgov in Petazzijev obrednik, Kavčičev ne. Med procesijo po cerkvi je pel zbor pesem »Jezus od smrti vstal« v domačem jeziku. V jezuitski cerkvi je bila ob vstajenju na veliko soboto navada, da je po procesiji vzel slovenski nedeljski pridigar kip vstalega Zveličarja z oltarja, stopil k ograji sedežev in stoječ med dvema svetilcema zapel slovensko pesem »Jezus je od smrti vstal«, ljudstvo je pa nadaljevalo:

Od njega bridke martre:
Ob tu se veselimo
Inu Boga hvalimo,
Kyrie eleyson, Christe eleyson.

Po odpeti zadnji kitici je bil blagoslov. Zlasti ženski spol je vneto prepeval. (Poroča jezuitski dnevnik.) Po veliki soboti 1748 pa stoji opomnja, da so ta dan pri vstajenju slovensko pesem opustili, ker so jo prejšnja leta dekleta predolgo zategala in se je poslušalcem pristudila; zato je pel zbor pesem v nemškem jeziku »Christus ist erstanden«. Ljudsko petje je bilo v navadi tudi pri diskalceatih na Ajdovščini.¹ Tu so l. 1759 na sv. Jožefa dan po veliki peti koralni maši ob 6 zapela kmečka dekleta — najbrž Šišenčanke — slovensko pesem. Okrog l. 1770 in gotovo še prej so v tej cerkvi ljubljanske krščenice (služkinje) večkrat prepevale pred pridigo ob polšestih zjutraj slovenske pesmi. Vsako jutro pri sv. maši z blagoslovom so zapele »Sveto« brez orgel. Slovenskemu cerkvenemu petju so služile pesmarice Lavrenčiča, Stržinarja, Repeža in Redeskinija. Pod vplivom cerkvene pesmi je nastopila za Marije Terezije nova pesmarica z dvema iz nemščine preloženima mašnima pesmima (Japljev prevod), ki sta izpodrinila dotlej običajno predprižno pesem. Pri sv. Jakobu so okrog l. 1788 peli slovenske pesmi pri blagoslovih in glavnih mašah. G. pisatelj omenja potem pohvalno Gregorja Riharja in njegove slovenske napeve, ki so se prepevali v stolnici in od tam širili po vseh slovenskih krajih. Za Riharjem je v 70. letih preteklega stoletja nastopila Cecilijanska doba. Tudi tu je šla reforma iz stolnice. Cecilijanci so naleteli pri mnogih na odpor. Cecilijanizmu nista zaupala in mu nasprotovala n. pr. pisatelja Jurčič in Levstik. Bala sta se, da bo cecilijanizem zatrl slovensko pesem. G. Vrhovnik sklepa ta odstavek z besedami: »Cecilijanstvo s svojim glasilom Cecilijanski Glasbenik² pa ni potrdilo tega strahu. Ostalo je v pravih mejah. Z očiščenim Riharjem in s pomnoženimi slovenskimi napevi vzbuja s svojimi izvežbanimi zbori v ljubljanskih cerkvah blaga verska čutila še danes.« S. P.

Bitenc (Wittenz) Andrej, izdelovalec klavirjev, je popisan v listu »Naš zvon«, ki izhaja v Št. Vidu nad Ljubljano (1934, stran 10—12). Višji šolski nadzornik Josip Novak nam slika življenje tega odličnega moža. Bitenc se je rodil 15. novembra 1802 v vasi Podgora št. 4 župnije Št. Vid nad Ljubljano. S 13. letom se je šel v Kranj učiti mizarstva; potem je odšel v Gradec in na Dunaj. Tu je delal mizarstva opravila v tovarni klavirjev in dobil vpogled v to stroko. Z Dunaja je odšel v Celovec in od tam v Ljubljano. Klavirske tovarne ni mogel pozabiti. Zato je varčeval, kolikor je mogel, in je s pomočjo trgovca Holzerja, ki mu je posodil 2000 fl., ustanovil podjetje. Ko je še z Dunaja dobil svojega nekdanjega tovariša, v klavirski stroki izurjenega pomočnika, je z delom pričel. Z l. 1844 je na razstavi v Gradcu prejel za razstavljene klavirje častno diplomo in srebrno svetinjo. Uspeh je bil sijajen. Ko je 23. febr. 1874 umrl, je zapustil 76.827 gold. in 14 klavirjev. Za glavnega dediča je določil šentvidski šolski zaklad. Bil je tudi član Zgodovinskega društva v Ljubljani.

V. S.

¹ »Ajdovščino« so nazivali takrat del Ljubljane, kjer stoji danes kavarna Evropa in je do nedavna tam stal spomenik sv. Trojice, ter tamošnje okolico.

² G. pisatelj je hotel zapisati »Cerkveni Glasbenik«. Pomoto mu radi odpustimo.

Glasba v Kamniku. Letos bo 70 let, kar se je naselil v Kamniku Josip Filic, ki je bil več let vodja orkestra in tudi pevovodja. Rojen 26. novembra v Rudolfovem pri Budejčevicah na Češkem se je izučil sedlarstva in tapetništva, poleg tega pa se je pridno vežbal v glasbi, zlasti se je do dobra naučil svirati na gosli. Kot sedlarski pomočnik je potem prišel v Ljubljano k jermenarju in tapetniku Blumauerju. L. 1864. 15. oktobra se je preselil v Kamnik, kjer je začel na svojo roko izvrševati svojo obrt. Kmalu po svojem dohodu je začel navduševati svoje znance, da so osnovali godbo na godala in pihala. Godbo na godala je potem vodil do svoje bolezni l. 1895. Ko so 1. julija 1868 ustanovili v Kamniku čitalnico, je zbral osem pevcev v čitalniški pevski zbor in ga potem vodil več let, dokler ni mlajši naraščaj prevzel te naloge. Zadet od kapi l. 1895. je dolgo bolehal. Umrl je v Kamniku 10. julija 1912. S svojo ženo Marijo roj. Urh je imel 15 otrok, ki pa so vsi pomrli že v zgodnji mladosti razen treh, ki so dočakali več let. Danes živi le še en sin, ki izvršuje v Kamniku obrt svojega očeta.

V. S.

Blejski zvon. Komu ni znan zvon na Blejskem otoku, s katerim romarji tako radi pozvanjajo v trdni veri, da se jim istočasna želja izpolni? Ta zvon obhaja letos štiristoletnico, ker ga je zvonar Frančišek iz Padove ulil l. 1534. Na zvonu čitamo napis: Opus Francisci Patauini † MCCCCXXXIII. (Delo Frančiška iz Padove † 1534.) Zvon istega mojstra je tudi na Bregu v šmartinski župniji pri Kranju.

V. S.

»Ljudski oder«, list za poglobitev našega igranja, leto I., štev. 1—2. Izdaja »Založba ljudskih iger« v Kranju kot del svojih rednih izdanj (list in štiri igre) na leto 60 Din; naročnina lista samega 20 Din. Urejuje Niko Kuret.

Že nekaj časa napovedana »Založba ljudskih iger« v Kranju je začela s svojim delom. Izšla je prva številka njenega mesečnika, ki je posvečena eni osrednji misli: Katoliškemu teatru. Sodelujejo s članki Niko Kuret, dr. Jože Pogačnik, Davorin Petančič in Matija Munda. Praktični del obsega rubrike: Kaj naj igramo, Igravec sam s seboj, Kaj se igra. Pokret, ki nadaljuje lanske grobeljske »Ljudske igre«, se stavlja izrazito v službo Katoliške akcije in hoče v tem duhu preusmeriti delo naših ljudskih odrov. Hkrati z listom je izšla tudi prva knjiga, o. Romualda besedilo za pasijonsko procesijo v Škofiji Loki iz 1721, ki ga je Niko Kuret priredil za moderni oder kot »Slovenski Pasijon«.

DAROVİ ZA »CERKVENI GLASBENIK«.

Po 50 Din: Župnijski urad Sv. Peter v Savinjski dolini; po 20 Din: g. Anton Vilar v Dol. Logatcu, g. Jože Ferkulj, kaplan v Moravčah; po 10 Din: g. Anton Golé, ekspozit, Grosuplje, gđč. Marija Ložar, učiteljica v Ljubljani, gđč. Iva Klemenc, prof. glasbe v Novem mestu, g. Josip Kamnikar v Osijeku, g. Jakob Sem, kaplan v Mežici, g. Ivan Krpač, organist v Šmartnem pri Slovenjgradcu, g. Karol Bricelj, organist v pokoju v Šenčurju pri Kranju, župni urad v Stranjah pri Kamniku, g. Anton Wornig, organist na Bledu. Najlepše se vsem zahvaljujemo in Bog povrni.

NAŠE PRILOGE.

Današnja glasbena priloga (8 strani) prinaša štiri speve »Videl sem vodo«, ki so jih zložili: dr. Franc Kimovec, Anton Jobst, Stanko Premrl in Anton Grum, in tri daritvene pesmi (Darovanje, Svet in Po povzdigovanju), zložil Stanko Premrl. Posamezni izvodi se dobe pri naši upravi po 2.50 Din, pri večjem naročilu po 2 Din.

Glasbena priloga 1934 štev. 1-2. je že popolnoma pošla. Prosimo, naj je cenjeni naročniki več ne naročajo. — Ponovno priporočamo, naj bi cerkve oziroma organisti prilogo naročali stalno (celoletno). V tem primeru bi jo vedno gotovo in poceni dobili.

Izhaja kot mesečnik v dvojnih številkah. Cena listu z glasbeno prilogo vred 40 Din, za dijake 25 Din, za Italijo 15 lir, za Ameriko 1 dolar. Uredništvo in upravnništvo: Pred Škofijo 12/I. Odgovorni urednik lista in glasbene priloge in izdajatelj Stanko Premrl v Ljubljani. — Za Jugoslovansko tiskarno v Ljubljani Karel Čeč.